

A fő alkatrész schweizeri orvosi növények kivonata.

Oleósból mint bármely keserűviz.

Házi szer.

Kelések, bőrküteg, köszvény és csúszónál vértisztító hatása által gyógyít.

Készítve szigorúan orvosi vény után.

Emésztéshány, aranyér és az altest bajainál mint legolcsóbb és leghatásosabb házi szer van ajánlva.

Bármily korú egyének használhatják.

Könnyen vehető be, gyengén és fájdalom nélkül old.

Sok tekintélyes sveizeri, német és osztrák orvos és különböző szaklap a Brandt által készített SCHWEIZER LÁBDACSKÓKAT, melyek szerencsés, a testre minden hátrány nélkül ható anyagokból van összetéve, minden oly esetben, a hol gyenge hashajtó kell, mint feles epét és nyákos elvezető és erősítő, biztos, fájdalom nélküli ható orvosi szer, minden egyének legmelegebben ajánlja. — Bárkinak a labdas használata előtt is, azon gyógyszeres urak, kik a labdasot tartják, szívesen szolgálnak használati utasítással, melyen elismerények is vannak. — A labdasok vételekor csak Brandt-féle schweizeri labdasok kéreandők, melyek bádog dobozban vannak 50 szem 70 kr., 15 szem 25 kr. — Minden doboz vörös alapon fehérschweizeri keresztrel van ellátva, mely mellett a mellékelt aláírás van.

Budapesti főraktár Magyarországi számára: Tokók J. gyógyszer., király-utca 12. Debreczen: dr. Rothschneek. Nagybányán: Nyír G. gyógyszer. Gyöngyös: Vozary gyógyszer. Jászberény: Merkl gyógyszer. Kassa: Hegedűs gyógyszer. Kaposvár: Kaposvári gyógyszer. Balochay gyógyszer. Kecskemét: Katona gyógyszer. Kolozsvár: Wolf gyógyszer. Komárom: Kirehner gyógyszer. Miskolc: Szabó Gyula gyógyszer. Maros-Vásárhely: Bernady gyógyszer. Újvidék: Grossinger gyógyszer. Nyitra: Tambor gyógyszer. Pásony: Pistry gyógyszer. Székesfehérvár: Diebala gyógyszer. Szatmár: minden gyógyszer. Szege: Haroz- és Weitzen, továbbá Radulesta gyógyszer. Verence: Bismeth G. fűszerár. Zombor: Alexiewicz J. a Magyarország egyéb jó nevű gyógyszerüzeteiben.



Richard Brandt

UTÁNZÁSOKTÓL ÓVATIK!

Csakugyan ninesen szer az alkalmatlan láb-izzadás ellen?

O igen! Csak tessék olvasni!

Hosszu évi fáradozás után Mr. John-Cobdenak Lincolnb (Angliában) sikerült **KAPCZA ÉS HARISNYÁKAT** oly minőségben gyártani, mint a hogy ahhoz eddig senkinek értett, és még rövid idő előtt kételkedtek azon, hogy sikerülni fog közönséges kinézésű kapcza illetve harisnya viselése által a lábizzadástól teljesen elvezetni.

Á TITOK FELFEDEZTETETT! Mr. John Cobden hírneves vegyész által, övé az érdem. Gyártatnak vegyészileg itatótt, izsádságot felszívó harisnyák és kapczák, melyeknek használatánál a lábizzadás egyszer mindenkorra ki van zárva. — Az is figyelembe veendő, hogy az olcsó árak által minden rangu ur és hölgynek lehetővé van téve, ily harisnyák beszerzése és ezáltal oly bajon segíthet, mely nem csak az illető személyre, hanem a körülötte levőknek is kellemetlen. Magyarország és tartományai számára az 1881. évi 46000 tucat harisnya és 65,000 tucat kapcza mindenféle színben megszereltetett, és addig míg a készlet tart, kapható az angol ipargyártmányok főraktárában Budapesten.

Az idő előre haladottsága miatt az árak leszállítottak, és kerül

12 pár férfi kapcza crème szín sima	frt 3.—
12 „ „ „ „ divatos cs.	3.50
12 „ „ „ „ kötött szeg	3.50
12 „ „ „ „ kötött szeg és divatos	4.—
12 „ „ „ „ sima	4.50
12 „ „ „ „ divatos cs.	4.50
12 „ „ „ „ tréd	4.50
12 „ „ „ „ divatos cs.	5.—

Megrendeléseknél a láb pontos hosszát mérjék kéretik.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett pontosan teljesítetnek. Minden külföldihez egy használati utasítás mellékeltek. — Megrendelések intezendők: Az angol ipargyártmányok főraktárához Budapesten, koronaherceg-utca 3. v. Haris-bazar 17. bolt.

KOLLARITS JÓZSEF és FIAI

legelső kész fehérenemű, vászon, asztalnemű és szövött áru gyári raktárakban az „YPSILANTI“-hoz

Budapesten, vácz-utca 5-ik szám alatti áruházban,

kaphatók mindennemű kész férfi-, női- és gyermekfehéreneműk, vászak, és asztalneműk

a legnagyobb választékban és kiváló minőségben a legjutányosb áron.

Ferli ingek, rumburgi vászomból, darabja 3, 3.50, 4, 5, 5.50, 6, 7, 8, 10, 12 frt.

Ferli ingek, himetiek, madapolanból, melle vászon, darabja 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 14-0 frt.

Ferli madapolan-íngek, minden formában, dője 2, 2.50, 3, 3.50, 4 frt.

Ferli színes-íngek, darabja 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50. Két külön gallérral, vagy felvarrott álló gallérral, dője 2.50, 3, 3.50.

Ferli színes angol oxford-íngek, dője 2.50, 4, 4.50, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt.

Ferli gatyák, magyar, félmagyar vagy francia szabású pamutból 1.20, 1.30, 1.75, vászomból 1.50, 1.60, 1.75, 2 frt, rumburgi vászomból 2.25, 2.50, 3, 3 frt 50.

Ferli-fehérharisnyák, pamutból, fehér vagy színes, tucajtja 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50, 7, 7.50, 8-14 frt. ezernél, fehér tucajtja 5, 6, 7, 8, 9 frt 14 frt. fehéritetlen vászomból, varottak, tucajtja 4.50, 6, 7 frt.

Ferli zsebkendők, fehér vászon, tucajtja 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt, 20 frt.

Ferli zsebkendők, vászomból, fehér színes széllel, 4.50, 5, 6, 7.50, 9, batasztból szin. széllel, 6.50, 7.50, 10-12 frt. színes pamutsebkendők darabja 35 kr., pamut batasztsebkendők színes széllel, tucajtja 3 frt.

Ferli-gallérok, minden formában, legfinomabb tucajtja 3, 3.50 frt. Ferli-kézfűzők, tucajtja, 12 pár, 5, 6 frt.

Női ingek, rumburgi vászomból, sima, dője 2.25, 2.50, 3, 3.50, 4, 5 frt. szingelt 3, 3.50, 4, 5 frt. francia mollvarrása, és himetiek, 3.50, 4, 5 frt. 6, 7, 8, 10 frt. madapolanból, sima, 1.50, 2 frt szingelt 2.50.

Női alszoknyák, madapolanból, szegélyekkel és díszítéssel, darabja 2.50, 3, 3.25, 3.50, 4, 4.50, 5, 15 frt. asztaliyal 4, 5, 6, 7, 8, 10 frt.

Női harisnyák pamutból, kitűnő minőségben, tucajtja 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 22 frt. ezernél, tucajtja 10, 11, 12, 14, 22 frt. színesek pamutból, párja 75, 80, 90 kr. 1 frt, 1.20, 1.30, 1.50, 3.50 krt.

Női zsebkendők, fehér vászomból, tucajtja 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6, 7, 8, 16 frt. angol ezernabatisból, fehér 4, 5, 6, 8, 20 frt.

Női francia derekfűzők (Mieder), dője 1.30, 2.30, 2.75, 3, 3.50, 4.50 krt.

Menyasszonyi fehérenemű készletekkel, 155 frttól 3500 forintig és ezen áron felül is minden alkalommal szolgálhatunk a legjobb kiállításban, melyekről kiváratra részletes nagy árjegyzékünket írtenvtve beküldjük.

Az árak legjutányosban szabottak, s ha valami a megvett vagy rendelt tárgyakból akármik oknál fogva tetszésre nem lenne, 14 nap alatt, ha szárszélvnyünk el van látva, nemcsak kicseréljük, de kivánásra az érte fizetett összeget is visszadjuk.

Levéli általi megrendelések még azznap melyen érkeznek, különös figyelemmel és pontosan eszközöltetnek és csomagolási díjt nem számítunk.



Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 6 / egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 6 frt
félévre — 3 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre 6 frt
félévre — 3 *
Külföldi előfizetésekhöz a postaiak meghatározott viteldíj is csatolandó.

28-ik szám 1881. BUDAPEST, JULIUS 10. XXVIII. évfolyam.

A ROMÁN KIRÁLYI PÁR.

1866. február 11/23-án palota-fordalom ütött ki Bukaresztben. A palota őrzésével megbízott őrnagy zörgetett az alvó Kuza fejedelem ajtaján, ki valami fontos sürgöny érkezett véle, gyanyu nélkül nyitott ajtó ismert segéd tisztjének, még csak éjjeli szekrényén heverő revolverét sem vette kezébe. A belépő tiszt pedig negydemagával pisztolyt szögelt az elálmélkódó fejedelemre s elibe tartá a kész lemondási okmányt és a revolvert, hogy válaszson. Reggel falragaszok hirdették, hogy ő nagysága az éjjeli önkényesen lemondott a trónról, s az ideiglenes kormányt egy triumviratus vette át.

A sok áskálódó, fejedelemségre vágyó hatalmasok közt nem lehetett egnek, hozzájuk hasonlóknak, sőt születésére kisebb rangnak a trónon maradni, ámbar Kuza nem volt rossz fejedelem. Ő egyesítette tényleg a két fejedelemséget, Moldvát és Oláhországot, ő alatta lépett Oláhország határozottan az európai haladás terére; a népiskolák föllállítása, az akadémia szervezése, a code Napoleon átültetése, a jobbnagyság fölszabadítása, felelős miniszterium, francia módra szervezett hadsereg teremtése mind a Kuza műve, s a történelem igazságosabb lesz és lett is már hozzá, mint pátoskodó kortársai voltak, kik nem bocsáthatták meg neki, hogy ő is csak rumun. Idegen kellett nekik. Előbb a néhai Lipót belga király kisebbik

fiára, Fülöp flandriai grófra esett a választás. Le is tétették számára a hűségi esküt. De Fülöp nem akarta elvállalni az ingadozó trónust. Bratiano aztán Párisba utazott s az akkor mindenható Napoleon ajánlotta a Hohenzollern Sigmarining katolikus herceg kisebbik fiát, Károlyt, az 1866-ban 27 éves porosz dragonyos hadnagyot, kinek nagyobbik fivére Königrátnél vértelt el, mint poroz törzstiszt.

Károly gondolkozás nélkül fogadta el az ajánlatot, Ausztrián és hazánkban azonban célszerűnek látta álnév alatt utazni keresztül, sőt Bázsiánál a hajót is elszalasztotta, s csak két napi várakozás után indulhatott uj hazájába.

Nem kis bátorság kellett ahhoz, arra a trónra ülni, melyen több mint egy század óta

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtáránál kapható:

JULES VERNE
érdekes iratai magyar fordításban.

Utazás a holdba és a hold körül. «De la terre a la lune» és «Autour de la lune» című művei után. Képekkel. Fűzve 1 frt 20 kr.

öt hét léghajón. Utazás Afrikában. «Cinq semaines en ballon» című műve után. Második kiadás. Fűzve 1 frt 20 kr.

Három orosz és három angol kalandjai. Franciaából átdolgtán. Képekkel. Fűzve 2 frt.

Utazás a föld körül nyolczvan nap alatt. Képekkel. Fűzve 2 frt.

Utazás a tenger alatt. Képekkel. Fűzve 2 frt.

Grant kapitány gyermekei. Fordította Vértosi Arnold. Két kötet. Sok képpel. Fűzve 4 frt.

Strogoff Mihály utazása Moszkvától Irkutskig. Fordította Szász Károly. Képekkel. Fűzve 1 frt 60 kr.

A rejtelmes sziget. Három részben. Átdolgota Szász Károly. Képekkel. Fűzve 2 frt.

Servadae Hector kalandos utazása a naprendszeren át. Átdolgota Szász Károly. Képekkel. Fűzve 2 frt.

A Bégum ötszáz milliója. Regény. A «Bounty» lázadója. Elbeosztás. Franciaából átdolgota Szász K. Képekkel. Fűzve 1 frt 20 kr.

Tizenöt éves kapitány. Regény. Franciaából Szász Károly. Képekkel. Fűzve 1 frt 80 kr.

Ajánlat időszerű cikkek bevásárlására.

Sport. Valódi díszbőr nyereg 15-35 frt. Pónyenyereg 14.— Uj találmány nyereg, lovon ilye könnyen megszerelhető 25.—, 40.— Angol bőrkendőr 2.65-3 frt. Angol kocsisruha 2.50, 3.00. Egyszerű 2.—, 4.— Nyereg, kocsisruha 2.25, 3.— Mosható fehér szövet 4.50. Kézfűzők 2.50. Acéllövőgolyó 1.80-2.50. Pelham-rabda 2.75-3.00. Trenál 50.—, 30.— Kengyelvas 1.60-2.50. Lovagló-sarkantyú 80, 1.— Felcsozható 1.20, 2.— Angol lövésnyelű öltő 6.—. Lőtőrös keztyű 30.— Ropony lövőmennet 2.— Lovaglóvesző 80-3.— frt. Halszomból, húrral befűrt eleges gombbal 6.—, 10.—. Rinoceros-bőrből vágott, lödömítánsál legjobb vesső 60.— Fogantyúval 1.20. Finomabb kiállításban 1.50-2 frt. Ujvárosi agarász-ostor 1.50-10 frt. Lőmérték 1.—. Lőmérték számban 4.50. Öbörök és lövésvasak 1-3 frt. Gamsai bőrből 4.50. Nyeregspanna 85.— Tartós angol lövőkészlet párja 19.50. **Hygro-Barometer Aneroid** az időváltozást legpontosabban előre jelzi 6.—, 8.—, 15.—.

Utasoknak. Vízhatlan és bőrberendezett utasfűzők 18-60 frt. Utas tolette-ekercsók 3-8 frt. Praktikus berendezett tolette-ekercsók 6.30. Uj. Plaid-ruha bot és esernyőmentő 5.50-7 frt. Berendezett élelmiszer, kulacsok, piszcetők 3.—, 5.—, 7.—, 10.— frt. Angol utasokaró léghajónál 20.—. Kitiűző Rechard lang gyorsforraló berendezve 3.50. Touristának praktikus vállba függeszhető táskák, fehérszövetű a dugasztó sártelentűl és könnyű kisövedő 1.—. Szabotok és legyetölő dugujabb minták szerint. Nehéz bika lombot 2.—, 4.—, 6.—. Jó erős selyem esernyő, szivar táskák vállba függeszhető angol kántáróból 4.50, 10.50. Gummi ruhák és fűzők 1-10 frt. Gummi eső-köpenyek mindkét oldalú 10.—, 10.50, 11.50. Nehéz bő fűzők 15.75, 17.50. Angol bő plaid-sztyák 85, 1.50, 2.50.

Új nikel remontör zsebró kettős fűddel, kulcs nélkül igazítható és felújítható percmutatóval, romlánság nélkül 10.—. Amer. óra felújító hangszelvény 8.—. Lapos szob napóra irányítól 1.—. Belül tömörítve, érdeklős, közepén gyűlö Constabulary Boldog zsebró revolver 10.—, 11.—, 18.—. Oltószob revolverek 25 öltősél 4.85, 9.—, 10 frt.

Uj. Messzelő, melylyel a munkásokat távolról szemléltetheti, újvartású alakban 4.50. Szíráron szivó csatornás strassburgi fűző 1.—. 1.50. **Cigarette papíros** szepárdával, finom Houblonpapírból készült, 1000 db 4.50; alus szűk készlet 30.—, 75.—.

Még nem felét tárgyakat visszavessz, próba megrendelésre nagy képek megjelölés mellett **Kertész Tódor** Budapest, Donostya-utca 1.

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest egyetem-utca 4. szám.)



ERZSÉBET, ROMÁN KIRÁLYNÉ.

I. KÁROLY, ROMÁN KIRÁLY.

senki hét évnél tovább megmaradni nem bírt, s melyre legalább tíz-tizenöt olyan ur vágyott, kik már ültek azon, mint a hatalmas Stirbey és Sturza, vagy a kinek apja, nagybátyja, vagy nagypapja egykor vajda volt, nem is említve a hatalmas pártvezéreket, kik támaszai, illetőleg első miniszterei óhajtottak lenni a fejedelemelek, ha velők tart, ellenben mindent fölforgatni készek, ha az ellenpárt jut többségre.

És voltak is Károly fejedelemelek keserves napjai. Hagyjuk el azt, hogy neki, a büszke Hohenzollern hercegnek hódolni kelle mennie Konstantinápolyba; hogy az orosz császár azt mondta neki, a leánykérőnek, hogy Romanow leány nem lehet a szultán hűbéresének nevévé: — de benn az engesztelhetetlen pártok tusája annyi méltatlan bánatossal illette, hogy egypárszor ott akarta hagyni a keserves dicsőséget.

Hanem jó szelleme, ritka műveltségű bájos és mindenkit lekötő tudó neje, *Erzsébet* Paulina Ottilia Lujza, a mediatisált herceg Wied Ottónak leánya, és egy jobb jövőnek reménye maradásra bírták, s ime az alkotmányos kormányforma szigorú tiszteletben tartása, feddhetlen családias élet, melyben vajmi kevés utánczó vannak a nagyok közt, részrehajlatlan igazságosság, az állam művelődési, kereskedelmi ügyeinek előmozdítása, különösen pedig a véderőnek az előt hallatlan fokban kifejtése és egészen európaias kiképzése, leereszkedő nyájasság mellett katonai pontosság végre is lassanként fölülemelék őket a pártokon. Midőn pedig 1877-ben Károly fejedelem a sereg élére állt, egy hadjárat türesei-, nélkülözései- és veszedelmeiben példa-adóként előljárt, és rég mult századok dicsőségének emlékét eleveníté föl: akkor a román nemzet büszkén tekintett fejedelmére és most, midőn az ő segítségével függetlenné vált ország fejedelmének fejére királyi koronát tettek, méltán mondhatjuk, hogy alig van Európában nála népszerűbb király, illetőleg királyi pár. Mert *Erzsébet* királyné nemcsak a családias élet erényességével adott jó példát, hanem minden jótékonyági mozgalomnak is élére állt, a háború alatt a romániai vörös kereszt-egyletet alapította, maga betegeket ápolta, a sebesültek ápolására vállalkozott nőknél a vezére lett, tépést, fehérneműt, orvosi szerszemet, kényelmi cikkeket gyűjtetett, bazárokat, jótékony célú szini előadásokat rendezett, — békében árvagyermek-nevelő intézetet alapított, tetemes adománnyal járult szegedi vízkárosultaknak nyomorán is enyhíteni, s példájával másokat is nemes versenyre buzdított; szóval mindenfelé áldást hintőleg hatott, és ha férje türelmével, pártatlansággal és vitészségével tette magát méltóvá a királyi koronára, *Erzsébet* nemes női erényeivel, jóságával hódította meg a nemzet szívét.

Mi magyarok és románok, — dacára egy-némely rajongó román lap szitkozódásainak, dacára egy világhódításról álmodó párt rendszeres izgatásainak — egymásra vagyunk utalva, a roppant szláv tengerben két egymásmelletti szirtet képünk s ezt kezdik belátni Romániában is. Adja Isten, hogy ez mielőbb általános meggyőződésé váljék s az új királyságban és királyi párban jó barátokat, hű szövetségeseket üdvözölhessünk.

EGYESÜLÉS.

(1848.)

Az, mi a költő lelkének
Álomkép gyanánt
Lengett a távol jövőndő
Tündér fátvólán;

* A „Budapesti Szemle” legújabb füzetéből.

Az, miért epedt a honfi
Soká, hasztalan,
De nem hitte, csak mutatta,
Hogy reménye van:
Az többé nem álom, nem kétség homálya:
Ismét egy a magyar ketté vált hazája!

Magyar nép, igaz rokonság
Tul a béréken,
Mik sötéten ott kékelnek
Világos egen;
Osztyalosunk jóban, rosszban,
Kölcsön támaszunk:
Benne, bárhogy hány-vet a sors,
Nem csatlakozunk.
Öleljük meg egymást, szívesen, meghittén,
És szeressük egymást: ugy áld meg az isten.

Most szeressük, mert ki tudja
Felőlünk mi áll
Irva a végzet könyvében,
Élet vagy halál?
Oh, ki tudja nincs-e bennünk
Rejtve már a mag —
Hogy a csak most egyesültek
Együtt haljanak,
Mint egymásra ismert ölelő testvérek,
Kikben hatni elkézd a lappangó méreg...?

Nem, nem! — Élni fog a nemzet
A mely összetart:
Kit önvétke meg nem hódít,
Nem hódítja kard.
Még bűnhődünk ösapaínk
Vétkét súlyosan:
Napjainknak, a jelenben,
Csak erénye van
És az erényes nemzet talma nem égi:
Földön jut hosszú és dicső élet neki.

Arany János.

OTTHON.

— Jun. 8-án. —

Otthon voltam, otthon újra,
Rám borultak a falombok.
Mintha mondták volna: „El innét
Mély bubánat, nagy búgondok!”

A hol egykor boldog voltam,
Léptem óntudatlan elvitt,
Néma ház és néma vándor...
Jó hogy nem beszélnek semmit.

És azután jártam-keltem
Mély titokzat közepette,
Ős vadonak vén regéit
Fájó lelmem megértette.

És a merre jártam-keltem,
Követett a régi álom,
S mindenüvé elhittette
Tünt szerelmem, ifjuságom.

Lett belőle lenge szellő,
Azt beszéli: „Elrepülök!”
Lett belőle méla csillag,
Azt ragyogja: „Hullok, hülök!”

Piros róza, gyöngyvirág lett
A sok álom, a szép ábránd,
S azt beszéli: „Illatunknak
Még nem adtad semmi árát!”

Régi álom! Oh, hogy őt is
Reszkető karomba dobjá!
„Lett belőlem egy marék por,
Szét ne szórj most!” — azt susogja.

Mindenem volt, semmim sincsen!
S visszatérek a kis házba,
Hol egy áldott öreg asszony
Jöttömöt régen vigyázza.

Mindenem volt, semmim sincsen!
Ráomlom a jó anyára;
Oh elég lesz hű szerelme
Múló éltém alkonyára!

Gáspár Imre.

A CSÁSZÁR FOGADOTT LEÁNYA.

— ELBESZÉLÉS A RÓMAI IDŐBŐL. —

IRTA: FORRAI JÓZSEF.

I.

A lázadás.

(Folytatás.)

Alexandriában Dionysius volt a gyülekezet püspöke. Erélyes, rendületlen férfi. Nem látott maga fölött senkit, csak Istent. Csak ettől félt, de ezt szeretetből félte. Száműzték, ő visszajött hívei közé. Szükség volt itt rá; mert a dögghalál minden rendet fölbontott. De az ő gyülekezetének nem volt szabad fölbomlani. Nekik nem ur a halál, csak szolga, kit az ur küld, a hívek hitének megpróbálására, s a megpróbáltatnak hazahívására.

Már akkor Alexandriában minden negyed eltorlaszolta magát, s úgy viselkedtek egymás ellen háborút; a halál pedig mint fekete felleg ott lebegett mindannyi fölött, és szedte áldozatait innen is, onnan is kénye-kedve szerint. E szolga most nagy ur volt.

Dionysius pásztori leveleket küldött az elzárt negyedek titkos híveikhez és fölívta őket a husvétii szent ünnep megülsére, s az atyafiu szeretet rendületlen gyakorlására, különösen a betegek és halottak irányában.

Mig a pogányok rémulten dobálták ki betegeiket az utcára, a hál azután az éhes ebek szakgatták össze a szenvedőket: a khrisztianok hűségesen ápolták a betegeket, befogták a haladóklók szemeit, s eltemették a halottakat a régi szokott módon. Az őket épen nem ijesztette meg, hogy a kötelesség és hősei erényök áldozatai lesznek azonnal, az ápoló megbetegszik s a temető testvér a sir fölött összeomlik... A paizson halt meg a khrisztian vitéz, dicsően, szentül s mély tisztelettel takarították el őt is.

A halál nem tudott e nagylelkű kis sereg urává lenni. Ez lenézte e dühöngő szolga örgöngseit, s nyugodtan teljesíté kötelességeit.

Az egyiptomi papok, kik a halhatatlanság szent hitében neveltettek föl, kiknek szent volt a halál, magok is meglepetve néztek ez új szekta bátorságát. Eddig e szektát az ő gondosan őrzött szent mysteriumaik vakmerő profanatorainak tartották, s helytelenítették azt a szabadelvűséget, hogy a vallás annyi szent titkait a nép között mintegy szelnek eresztették.

Szerintök a tudatlan népek nem való egyéb, mint jelvény, „symbolon”. A mezeten igazságot nem képes méltányolni. Azt beszüli legjobban, a mit nem ért. S így tanácsosabb a népet örökké az okosabbak és avatottak lelkiismeretes vezérére alatt hagyni. A népet vezetni kell örökké. Ez volt elvök.

Most meghajolnak ez új szekta lelki fénye s bámulatos bátorsága előtt. Ennek minden tagja úgy tünt föl előttük, mint a legszentebb adept, avatott. Megannyi főpap, főpapi jellemmel, hitsziládsággal, halálbiztossággal. Az egy fő szellem fölkelte mindannyi.

A vakbuzgó római más szemmel nézte az eseményeket. A dögghalál szerinte az istenek boszúja megvetett óltárrak miatt. A khrisztianok istentagadók, s ők hozzák a világra az istenek rettenetes haragját. Nem lesz a világnak békessége mindaddig, mig az utolsó istentelen khrisztian is a máglyán el nem hamvad.

Azok tiszteletet, ezek halált esküdtek a khrisztianoknak.

A legnagyobb zavarban azonban Aemilianus, a helyi hadur volt.

Aemilianus végre a sok rendbeli panaszra és vádra, hogy a khrisztianok a hazai istenek kiengesztelésére a közöltárnál nem jelennek meg, ismét megidézte Dionysius, kit előbb Kefronba száműzött.

— Meddig fogtok ti dacolni az állami renddel és törvényekkel? Meddig fogjátok tagadni a haza köz-isteneit? Mikor szüntök meg az ősi vallás érzelmek botránykozatói lenni? — kiáltá felé boszusan Aemilianus.

— Uram, vezér! Mi tiszteljük az állam törvényeit. De már mind Plátónál, mind idősb Pliniusnál, mind Senecánál ugy találhatnók magatok is, hogy az igaz Isten nem lehet több egynél. Miért üldöztök hát ti minket azért, a mit bölcsseitekben tiszteltetek?

— Azért, mert ama bölcssek igazi bölcssek voltak, tudományuk nekik magoknak világított; de hogy a nép vallásos érzelmeinek botrányul ne szolgáljanak, áldoztak is a közöltáron, s így tisztelték az államok alapját, a vallásos érzelmeiket.

— Azzal csak az bizonyították be, hogy meggyőződésök nem volt az életre határozó, egyszerűen csak magánvélemény volt. De mi nálunk nem így áll a dolog. Nálunk e hit tárgyas jellemű s isteni kijelentésen alapszik. Ti is tiszteltek Numa törvényeit; mert azt hiszitek, hogy azt az istenség sugalmazta Egéria képében. Engedjétek tehát meg nekünk ugyanazon lelkiismereti szabadságot.

— Ha a római birodalom merő bölcseségből állana, semmi kifogásom nem volna előterjesztés ellen; de a nép nem okosodik, s a ti eljárásokban az istenek megvetését látja s a jelen dögghalálban az istenek méltó boszúját.

— Mi a halálban nem látunk isteni boszút, hanem az ajtó a földi nyomorokból az isteni életbe; azért nem félünk a haláltól, de félünk megszenteltetésétől lelkiismeretünknek, mely azt parancsolja, hogy csak az egy igaz istent imádjuk, és csak neki szolgáljunk. Lát-hatjátok, hogy minket a dögghalál meg nem zavart. Kötelességünket isten és egymás iránt csak úgy teljesítjük, mint a legnagyobb béke napjaiban. Azért légy türelmes irántunk Aemiliane!

— Makacs vagy Dionysi! Lásd, minek teszed ki magadat és társaidat, ha tanácsomat megveted. Én nem mondok azt neked, hogy istenedet tagadd meg. Tartsd meg; de mint tagja a társadalomnak: kell lenni társadalmi kötelességeidnek, s a méltányosság parancsolja, hogy áldozd a társadalom isteneinek. Kijelentem, hogy a nép dühe ellen meg nem védhetlek. Vale!

— A mi életünk isten kezében van. Mi készek vagyunk azt neki minden pillanatban készséggel visszaadni. Üdv neked, Aemiliane! Midőn Dionysius eltávozott, bámulva nézett utána Aemilianus.

— Ez emberek meghaladják a Stoa bölcsseit. Ezeknél a halál nem megvetése az életnek, nem kibuvás az élet terhei alól; mert készek eltűnni minden lealáztatást, sőt még a jó hírnév elvesztése sem indítja meg őket. Ezeknél valami titkoszerü méltósága és jelentősége van a halálnak, ez fölszentelődés! E félelmes szekta törhetetlen, s erkölcsi jelleme nagy jövőre jogosítja. Én a világ hódító urait látom a lemondás e hőseiben.

II.

A kézfogó.

A várostól délre egy órajárányira a Nilus és a tőközött esinos mezei birtok terült el virágzó fáival, gazdag kerteivel s jól mivelt és gondosan csatornázott szántóföldjeivel. Valóságos mintagazdaság.

Claudiusnak, ki a szomszéd területet bírta, annyira megtetszett, hogy bár most, mint Gallien után a császár egyetlen megbízható vezére nyugaton Galliában és Illyriában volt elfoglalva, mégis megbizta barátját, Theodotot, a

cyreini hadparancsnokot, hogy e esinos birtokot értékének megkettőztetésével is igyekezzék számára megvásárolni, hogy azt birtokához csatolhassa. De a birtokosnó Domitilla Titiscena, ki ott szép hajadon leányával Flaviával lakott, semmi áron sem tudott megválni jószágától Theodot kimondhatatlan boszúságára.

Pedig nem a birtok becsé földdarabhoz, hanem a drága, felejthetetlen emlékek, a boldog napok szép emlékei, melyeket férjével Titiscenussal itt eltöltött. Itt minden tárggyé és az ő boldogságát varázsolta vissza lelkébe. Már mint is lehetne ezt a világ minden aranyával kiizetni.

Leánya a szép Flavia a legremekebb női alakú fejlett ki arcának római és egyiptomi jellegével. Fel is tünt csodás szépsége, és nemes alakja az itt állomásozó római katonák előkelőinek.

Udvarlói között kitűnt Calpurnius, a lovaság tribunusa, „magister equitum,” gazdag, régi római család ivadéka, kit az anya is pártfogolt; és Aurelianus centurio, szerémi homályos származású ifjú tiszt, ki alakjának férfias szépségével és szívének jóságával egészen megnyerte a szép Flavia hajlamát, s kit a szép hölgy egész szívéből szeretett. Domitillának sem volt ellene más kifogása, mint csupán az, hogy vetélytársa régi főnemesi családból származik és dús gazdag. De Flavia nem rajongott az arany fénye után. Őt a lélek nemessége vonzotta, a mit Aurelianus látott legfényesebben előtündöklenni. A centurio lön hát választottja, a szerény vitéz, míg másik udvarlójának tolakodása és elbizottsága határozott undort ébresztett szívében iránta. De másfélől szerfölött szerette anyját. Nem fért nemes szívéhez, hogy neki fájdalmat okozzon, s anyjának kegyencze a kevély magister equitum volt.

A szegény Flavia ime a Scylla és Charibdis közé jutott. Vagy szívét, vagy anyja nyugalomát kelle feláldoznia.

Nagyon aggodalmat okozott ma neki az, hogy Calpurnius anyjával érkezik már majdnem egy óra óta.

Szíve elszorult. Balsejtelmek fellegei borították el lelkét. Sötétségbe jutott. Félt. A sötétség aggasztó minden alakjában. Érzé, hogy sorsa fölött határozna, egy élet fölött.

Calpurnius gazdag volt ugyan, de fényűzése fölemészte jóvedelmét, sőt jelentékeny adósságokkal is terhelé az ősi vagyonát. Nagyon inyére volt tehát e szép jóvedelmű mezei birtok, melyhez csupán Flavia kezével juthatott el. E szép birtokot biztosítania kelle, megkérte tehát anyjától Flavia kezét.

E fölött tanakodtak most ketten. Calpurnius örömsugárzó arczczal távozott a házból. Czélt ért.

Midőn dudolva kilép a kerti lak ajtaján, találkozik a szumbe jövő centurióval.

— Salve, mi Aureliane! Nagyon jó, hogy találkozunk. Épen tanura van szükségem. Ma este megtartom a kézfogómat.

— Kivel, ha szabad kérdenem, tribune?

— Flaviával, természetesen...

— És Flavia beleegyezett?

— A kis ártatlan jószágot meg se kérdeztük. Azt tudod, hogy szívesen fogadott mindig. S az ily fontos kérdésnél, minő a házasság, az anyák határozna, s ez, örömmel jelenthetem, már javamra határozott. Az úgy teljesen rendben van. Tehát számíthatok reád Aureliane?

— Sajnálom, nem, — felelt elnyomott fájdalommal, mely szívét, lelkét elborította.

— Végtelesen sajnálom — jegyzé meg a tribun, s dudolva szoritott kezét és távozott. Aurelianus kövé valva ott állt egy helyben.

Gondolatai összefolytak. Szíve megrepedéssel fenyegeté. Végre annyira tisztába jött a helyzet, hogy legjobb neki eltávozni innen.

Távoznai innen, hol lelkének nemnyországa volt, hol jövője, minden szép álma, reménye virágozott, hol szívével, lelkével élt.

— El innen! — mormogá végre fölcusdva — az élet jelentősége eltűnt, kezdődik a halálé. Szerencsére katona vagyok, s Italiában, hol légioim nagyobb része tanyáz, sok a zavar. Ott mind a két kezével arat a halál. Oda megyek, ott majd leghamarabb rám talál. Keze ügyében leszek.

A centurio visszafordult a város kapuja felé, mély gondolatokba merülve, s maga sem tudá, mint jutott a kapuhoz, de azt nagy meglepetésére zárva találta, s az ott várakozó polgároktól megtudá, hogy a városban ez alatt kitört a lázadás, a negyedek mind fegyvert ragadtak, s a katonaságot Aemilian palotájába nyomták és ott a katonák Aemiliánt kikiáltották császárnak. Ez elfogadta a bibort és föllázadt maga is ura, Gallienus ellen, mint Valens Achájában, Piso Thessaliában, Tetricus Galliában, Aureolus Illyricumban, Odenatus Syriában.

— Odenatus? Azt mondád? Hiszen Odenatus Valerián császár megboszúsására fogott fegyvert, s Róma ellensége ellen küzd.

— Igen még most, — jegyzé meg a polgár, — de győzelmei után, ha a császár ki nem neveszi császári társul, majd kineveszi ő maga magát. Hiszen most az egész világ fölfordult. A föld nem bír megállani a maga lábán, mámoros, remeg. A lég telve van a halál anyagával, a társadalom megtelt a fölbomlás elemeivel. Most egyedül bizonyos a bizonytalanság. Azért az sem bizonyos, hogy ezen az uton e városba bejuthatsz-e, vitéz centurio. Sokkal könnyebben juthatsz el a hajóhadhoz az öbölbe, mely még hű a császárhoz.

Aurelianus megköszönte a vett tudósítást, neki fordult a Nilusnak, s ott egy csolnakon lebozsátkozott a kikötőbe.

Épen jókor érkezett, mert egy postahajú most indult Rómába a helyi jelentésekkel, s Aurelián föllázadt híveitől elválva, a Legio Felix illyricumi zóméhez sietett.

Az illyr legio e zömét Claudius, a hű vezér, Galliából váratlanul ott teremvén, parancsnoksága alá vevé, s az illyr vagy dunai hadsereg maradékát maga körül gyűjté.

Sirmium volt a dunai vagy illyriai hadsereg székhelye s ez kiterjedett az Adriától Moesiáig, magába foglalta Pannoniát és Daciát. Ez erővel Claudius kemény harczczal visszaveté a betolakodó alemannokat.

E csatában egy római vitéz párbajt vívott a két ellenséges hadsereg között. Egy óriás német és egy sugár fiatal centurio, s a fegyver szerencséje a centurio vitézségének kedvezett. Claudius üdvözlé a győzedelmezt, s legott kinevezé „turmae praefectus”-nak.

— Köszönöm vezér. Nem ezt kerestem, hanem a halált.

E vitéz Aurelianus volt, a sereg szemefénye, a tábor büszkesége.

— Az is meg'ő, vitéz, — jegyzé meg a komoly vezér — ha ily egyenetlen harczczokat mérényelsz. Addig fogadd a földiek elismerését, mig majd megtalálod az alvilág isteneit.

(Folytatás következik.)

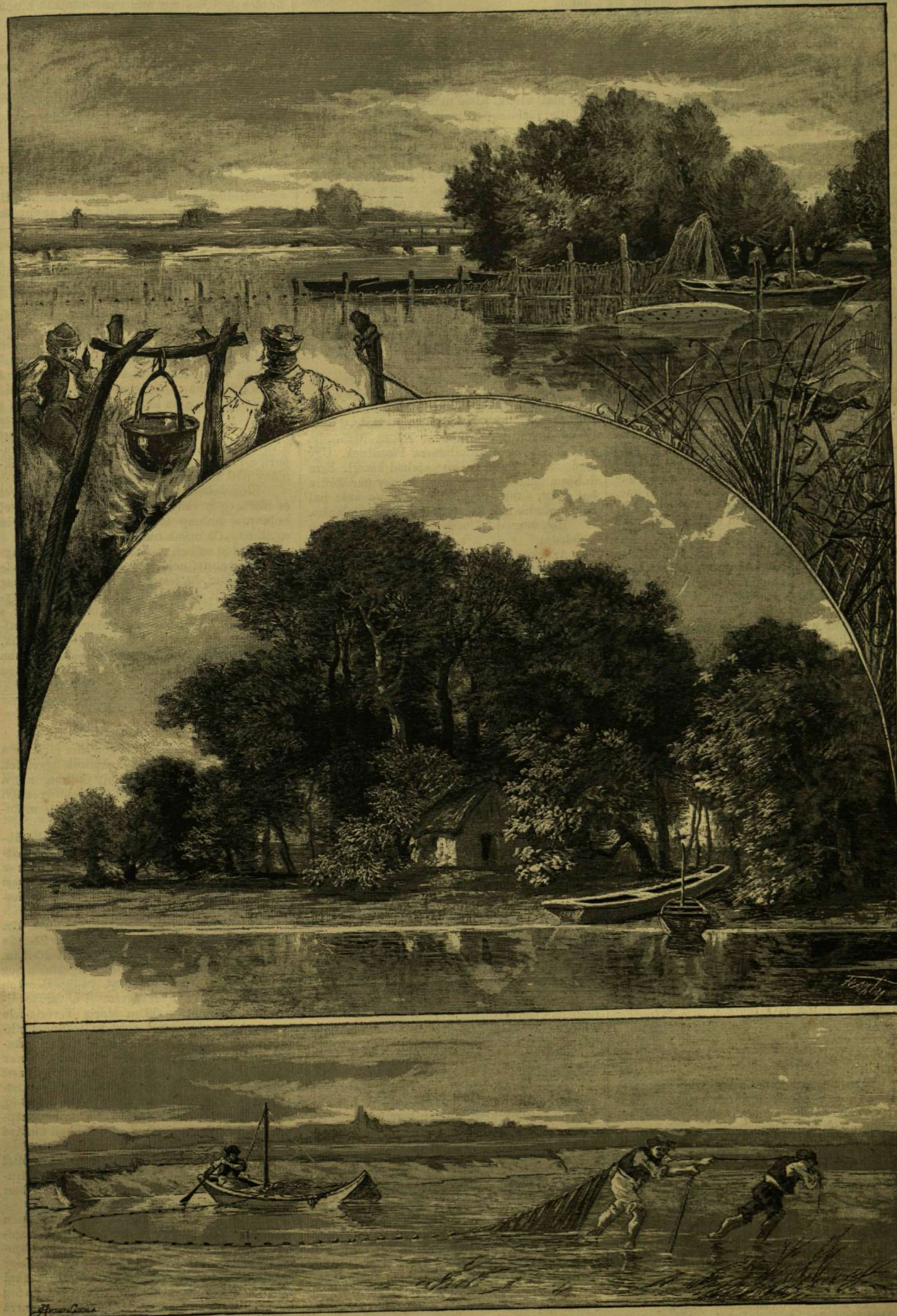
A HALÁSZTANYA.

Halászelet a gyöngyélet. Nem kell ahhoz tudomány, csak jó víz és jó dohány.

Jó víz, a miben bőven terem a hal és jó dohány, a mivel a hosszú időt és a szunyogot üzi el a halász. Mert mennél több a hal a vízben, annál több a szunyog is a víz mentén.



ELFOGATÁS. — VAUTIER BENJAMIN FESTÉNYE UTÁN.



HALÁSZ LEVES.

A HALÁSZKUNYHÓ.
A HUZÁS.

HALÁSZBÁRKÁK A «GÁT»-TAL.

Ó-GYALLAI HALÁSZTANYA. — FESZTY ÁRPÁD RAJZA.

Hát bizony tudomány nem kell a halászmesterséghez, de kell hozzá a már említett két dologon kívül egyéb is: tehetség és érzés. A mit a természet ad a kiválasztottainak.

A jó halász az eltalálja mindig, mikor lesz fogás s a szerint veti a hálót. Ezt etanulni nem lehet, ezt éreznii kell.

Az a halász-áandung!..

A víz locogásáról megéri, hogy sok hal uszik-e a vízben — a halászmadarak, a szunyogok járásáról megmondja, mi akad a hálóba több: hal-e vagy rák?

A hol szunyog rajzik a víz fölött, ott dög van a fenéken s azon bizonyosan sok a rák is, de a halászmadar csak arra repked sürün, a hol halat érez. Ezek a halászmadar kíméi, segédei. Tulajdonképen ellenségei volnának, mert a halászmadar sok halat elpusztít, a szunyog meg ugyancsak marja kezét, kését, de ő ellenségeit is segédeivé tudja tenni, ha figyel reájok.

Figyelni pedig nagyon tud a halász. Minden halász megfigyelő természetű. Egyedül él, többnyire csendes, elhagyott ligetekben üti föl tanyáját, s ott egyedüli mulatsága a természet szépségeiben gyönyörködni, — emberszót ritkán hall, s így keveset is beszél, de az esze jár. A sok hales négy mennyiségű foszfort fejleszt s az az agyvelőre fejlesztő hatással bír. Mert azt mondja egy híres természettudós: «Nincs gondolat foszfor nélkül.»

Innen van, hogy minden halász — mert annak természetesen hal a fő eledele — igen értelmes, eszes és élénk észjárású; a mit lát, azt megfigyeli, gondolkodik fölőtte s a ki a természetet megfigyeli, az gyönyörködik is benne. Így a halász mind kevés szavu, ábrándos természetű, sok fogékonyssággal bír a szép iránt s tud örülni a szépeknek.

A független szabad élet egyenes, őszinte jelleművé teszi, jóléte vendégszeretővé. Szabad ember. Se szülője, sem parancsolója. Maga kenit meg hájjal csizmáját, de a másét nem tisztítja.

Az ilyen a legnagyobb ur, ha mindjárt a saját két kérges kezével keresi is meg a betevő falatját. Nem rabja senkinek, még a szolgálójának sem, mint az «uri emberek».

Aztán mivel keres? sporttal. Halászik és vadászik. Mert a jóféle halász az sportsmann tetőtől talpig. Különösen ha olyan, mint a mi halásznunk a Nyitra mellett.

Ott van a rezidenciája a tágas pusztát átszelő folyam partján, százados nyárfák alatt, melyeknek csoportja egy emelkedik a messze síkságon a világ bámulatára, mint egy hatalmas erősség; mértföldekre ellátszik díszes koronája.

A vidék legidősebb emberei is azt beszélnek rólok: «Azok, uram, már az én gyermekkoromban is olyan öregek voltak, mint most.»

A Nyitra folyó sarkot képez ott; a monda szerint itt ölte magát a vízbe Vargák Katiczija, egy szegény elhagyott leány, szerelmi búbanájában, azóta „Katicza könyöké”-nek nevezi a népet a könyökmormájú sarkot. Ott diszelegnek a fa-óriások sürű csoportban, mintha a szép lány sirjára ültették volna tündérkezek, s a körül lapos pusztá mintegy óriási tátott szája, úgy bámszódik reájok, mintha kérdené:

«Hogy élhettek meg itt, a hol még azt az iperedő fűzfát is kivágja a nép kerítésfőnásra?»

Hát csak úgy, hogy az a sarak, a Katicza könyöke védte meg romboló kezektől fiatalágukban.

Többféle birtok szögelt ott össze — s így az olyan közösféle sarak volt s a fákat egyik sem engedte a másikkak. Felnőttek háborítlanul s a mikor tagosították a földeket, azt kihalították község birtokának, nehogy valaha valamely esetleges tulajdonos kárt tehessen a gyönyörű fáknak. Akkor is alattuk tanyáztott már a halásznunk apja, birta isten kegyelméből, azóta törvényesen bírja a községtől — s fizet érte minden karácsony tájt egy mázsa halat a falunak, a mit aztán úgy osztanak szét a reggél-juss szerint.

Igy mentette meg a böles kegyelet a vidék díszét.

Büszke is rá a halász. «Ez a vármegye csimere» — mondja — e nélkül olyan suta lenne a vidék, mint a király koronája nélkül.»

«Vagy mint a csaci füle nélkül,» veti rá gyorsan az élehangú halásznunk, a miért aztán.

kapott egy esendes pofot a komoly halászgazdától.

A fák alá Sáros gazda kis kunyhót épített, a mi csak arra való, hogy a bográcát legyen hová eltennie, meg a borát legyen hol hűvösön tartani, mert maga nem lakik benne, ő a falombok alatt alszik. Kissé alább, a hová a bárkát kötötte, fűzfacsoport mellé czölöpöket vert le a folyó széltiben, azokra feszíti ki a «gátat», nagy hálót, mely leér a víz fenekéig. Ivás idejében, a mikor tömegesen uszik a hal fölfele, szétszedi a hálót, s beakasztja, mire a halak visszafordulnak. Egy sem mehet aztán vissza a «gát» miatt. Gazdálkodhatik bennök kedvére.

A fák ágaira akasztja száradni hálót, maga pedig ott hever a lombok árnyékában, lágy fűre terített gyékényen, s fumigálja a világot. Könnyü neki.

Dolga nem sok s jól hajta. Ugy él mint az isten madarai, se nem kapál, se nem vet, mégis bőven arat. Aztán az ő termése nem fogy el, a halnak nem árt a rozsda, nem veri el a jégeső, még az árvíz sem viszi el, csak egy ellensége van, a maszlagolás, melyet a nép itt gebulázásnak nevez.

Gyerekek művelik a vízi sportnak ezt a nemét, gebulás kenyérmorszákat dobálnak a vízbe, a mitől aztán mind megbódul a sok hal, a melyk belekóstol, s úgy kóvályog esze nélkül a víz színén, mint a városi emberek az utcán, ha valami látványos fogadtatásra készülnek. Ugy fogdosák aztán őket össze szabad kézzel. Erre dühös a halász, mert a miatt az egy pár köficz hal miatt, a mit elfognak így, száz és száz hal kótyagosodik meg és pusztul el haszontalanba.

Hej, kergeti is, ha gyerekeket lát a vízhez közeledni.

Azonkívül irtja a halat guvat, gém, halászmadar, de azokat a halász lepuskázza s megfőzi levesnek.

Marhavész nem esik a halakba. Jég nem veri el, a tűzkár nem éri s az árvíz is csak használ neki. Sem etetni, sem őrizni nem kell. Terem bőven mindig.

Semmi gondja a halásznak. Ráter a felhőket, a fákat bámulni. Este felé előveszi a nagy hálót, megforgatja, kireperálja, a hol baja esett, mert néha tőkere akad a háló s megszakad.

Korán lenyugszik, s nem is nagyon siet a felkeléssel, — hiszen ráér. «A hal nem röpi el.» Csendesen készíti el a hálót legényeivel, egyik végit beleerősíti a ladikba, maga meg beleül s kormányoz esendes méltósággal, a háló másik végét pedig huzzák a legények a hogy csak tőlük telik lefele, mert a hal fölfele uszik s beleakad. Mikor a gazda jónak látja, azt kiáltja: «elég!», akkor aztán szép csendesen huzzák a hálót a part felé, úgy hogy az alja folyton emelkedvén, mint egy tele kötény, egy mélyed be a közepe a benne rekedt halak sulya alatt. Ezt nevezik ők műnyelven: «huzás»-nak.

A csillogó halakat azután besodorják a bárkába, hogy várják ott a vevőket; — az apraját visszahányják, — hadd nőjjen; egy-kettőt félre tesznek ebédre valónak s azután leülnek pipázni. Ha jó fogás volt, akkor jó ebéd is leszén.

A halak fejét a fa sudaéhoz csapkodja, hogy az eszt elveszítse, vérét a katlanba eresztí s megfőzi a halászevet. Nem írom le a receptjét, ugysem tudnák azt megfőzni olyan jóízűen. Azt tőlük kell etanulni a helyszínen, a hogy én etanultam.

Nem kereri kanállal, nehogy megsértse a húsát, hanem galymos botja végével bögdösi a függő katlant, hogy lengjen benne a forró víz s oda ne kozmásodjék az étel.

Hogy milyen jó a halászevet? csak a nyáron sült jász jobb nála.

A jász, — pontyhoz hasonló, de karcsubb hal, — oldalt bevagdosva, bedörzsölve sóval, paprikával nyársra huzza a halász s izzó parázs mellé surja le a földbe, szájjával fölfele, s a halnak saját zsírával, mit a bendője alól szedett le, keni meg, ha már átmelegedett, s a mi még a zsírból megmarad, azt a szájjába teszi, s onnét olvad az s csorog le átjárva pirosló húsát.

Ettem már tengeri kigyót levesnek, sepiát salátának, bronsirót olajba sütvé, foliot kirántva, de — patriotizmus nélkül legyen mondva — soha sehol sem izlett még úgy a hal, mint a Nyitra partján a nyáron sült jász.

Olyan az mint a mandula, kívül sár-

gásan pirosra pörköldött husa belül fehér mint a gyöles, s úgy omlik szét az ajkak között, mint a vaj.

Nem süti ilyet más, csak a halász. Maga készíti az ebédjét, s szívesen kínálja meg vele a vendéget. Hisz van miből, — van elég, adott az Isten. Ó ur, őt az isten is urnak teremtette, mondogatja, csak az a hiba, hogy elfelejtett jószágot is teremteni mellé.

Ebéd után kipihen az árnyekos fák alatt, mert azt tartja, hogy «pihenés után édes a nyugalom».

Bodor füstfellegeket fúva, nézegeti hanyatt fekeve a fűt.

«Hol az a pallér, a ki ennél különb pádi-mentumot tud kifaragni, mint a minő az enyém, — mondja büszkén a falombokra kacsintva, — ilyen oszlopokat, mint ez a nyárfa sudara. Még a templomban sincs különb.»

Bizony ehhez képest mi a legszebb architektúra is? Büszke emberek alkotása az isten alkotásához képest?

Márványszobor mi a te pompád a fasudár színe mellett, mikor a vízről visszaverődő nap-sugár játszik fehér kergére tarka figurákat?

Itt-ott a halászmadar vagy az átsurranó szalonka fűtve metszi át a csöndet s mikorra lejjebb száll a nap, s a közeli nádasból fölkelő kacsáknak hápogása hallik, akkor leakasztja a a halász a faszögről tanyájának egyetlen fényes eszközt, a puskát, s elindul a kacsalesre. Mert ő vadász is, olyan, a ki nem pocékolja a puskaport, a kinek minden lövése állatot talál. Zsákmány nélkül sosem tér haza.

Elégedetten tisztítja meg ismét fegyverét és süti meg a vadat vacsorára. Mért tenné el holnapra, holnap ismét akad. Így folyik le egyik napja a másik után.

Boldog ember, a kinek mindig van anynyija, a mennyi neki elég. Nyugodtan hajlja le a fejét subájára, ha leszáll az est, s a fák fekete homálya fődí el a tanyát. Föl-fölfigyel, ha egy-egy elkésett kacsá rikkantása üti meg fülét, s azután málázva nézi a még pislogó parázs halvány sziporkáit, a mig az is végleg kialszik, fekete korom lesz, s a halász is boldog álomba merül.

Feszty Árpád.

A SAKKOZÓ GÉP.

Egy csodás mechanikai gép hire járja be a világot s kelti fel méltán a szakkörök figyelmét. Ez a «Mephisto»-nak keresztelt önmozgony, a melyet ma Londonban mint az újabb erőművi technika egyik nevezetes vívmányát műtagnak.

Miután legközelebb e becses lapok hasábjain is volt említés téve a sakkjátszó automatáról, érdekelni fogja talán olvasóinkat az a körülmény is, hogy ez az oly nagy port vert gép tulajdonképen nem új s nem is angol, hanem magyar találmány.

Főtalálója Kempelen Farkas, volt cs. kir. kamarai tanácsos. Született 1734. jan. 23-ikán Pozsonyban s meghalt 1804. márczius 26-ikán. Iskoláit Pozsonyban és Győrött végezte, a jog és bölcsészeti tudományokat pedig Bécsben hallgatta. Tanulmányai végeztével udvari fogalmazóvá neveztetvén ki, a Mária Terézia-féle törvénykönyvek német nyelvre leendő fordításával bízott meg, — később pedig mint kamarai tanácsos a budai királyi palota építésének vezetésében vett jelentékeny részt. II. József császár az udvari kancelláriához ismét tanácsossá nevezte ki. E hivatalt viselte 1798-ig, midőn lovagi ranggal diszítve s a cs. kir. szépművészetek akadémiájának tiszteletbeli tagjává választva nyugalmába lépett.

Kempelen kezdetlő fogva előszeretettel foglalkozott a természettudományokkal. Minden fenmaradt szabad idejét laboratoriumában Pozsonyban gépei között töltötte. 1769-ben, midőn egy alkalommal épen Bécsben volt, Pelletier nevű francia mechanikus ragadta el mutatóványaival az udvart. Kempelen oda nyilatkozott Mária Terézia előtt, hogy ez előadások korántsem netovábbjai a fizikai technikának s ha kívánja ő felsége, ő is fog egypár ilyen gépet készíteni. Megnyertvén arra az engedélyt, hat hónapig dolgozott pozsonyi műhelyében. A hosszú munka eredménye a sakkjátszó gép főtalálása volt.

Kölesy Vincez Károly «Nemzeti Plutarkus»-ának 1816-ban megjelent 3-ik kötetében következőleg írja le a csodagépet: «Ez a masina negyedfél láb hosszúságú, két láb szélességű és harmadfél láb magasságú kasznij volt, olyan formájú, mint egy író asztal, négy mozgó lábakon állott, a melyeken ide s oda lehetett az egész masinát tologtatni. E masina megett egy faszéken ült egy férfi fafigura vagy férfi fakép, török köntösbe öltözödvé, középtermetű, a mely a jobb kezével a kasznijra könyökölt, a bal kezében pedig egy hosszú száru török dohanyzó pipát tartott olyan pozitárában, mintha épen abban a szempillantásban vette volna ki a szájjából. A sakk tábla a kasznijra volt lesrőfolva és azon a fafigura vagy fakép a szejmet mindig rajta tartotta. Mikor a játék elkezdődött, olyankor a török basatól mindig elvették a hosszúsáru pipát, mert a bal kezével játszott. Legelől mindig ő ment, vagy a játékot mindig ő kezdte. Míg a játék tartott, az alatt a jádszó társának minden menetelekor egyet szokott bakkantani vagy billenteni a fejével és köröskörül hordozta vigyázó szejmet a sakk táblán. Mikor sakk a királynénak volt, akkor mindig kettőt szokott billenteni a fejével; mikor sakk a királynak volt, akkor mindig három szokott a fejével billenteni. Ha pedig a jádszó társa vele kötelődsködni akarván hamisan ment, vagy ötlet mesterségében próbálni akarta, olyankor bszanzkodva és haragosan rázta a fejét, mért hogy kötekedik vele. Valahányszor ez a néma játékos egyet ment, mindannyiszor lehetett a masinában belől hallani a kerekének, csigáknak, rugó tollaknak és görgőknek zúgását, a mely az asztali óra lefolyásához hasonlított. Ennek a mesterséges eszköznek találója az egész játék alatt egyebet nem csinált, hanem minden 10. vagy 12. menetel vagy huzás után a mozgó karnak tollait fölhuza és olykor-olykor egy ládikóba kukucsált, a mely a játékosól egynehány lépésnyire egy asztalon volt és azzal szoros egybeköttesben lévén, annak mintegy lelke volt: de ezen ládácskának a masinával való szoros egybeköttesét a bámulva csodálkozók sem meg nem foghatták, sem ki nem magyarázhatták.»

ának 1816-ban megjelent 3-ik kötetében következőleg írja le a csodagépet:

«Ez a masina negyedfél láb hosszúságú, két láb szélességű és harmadfél láb magasságú kasznij volt, olyan formájú, mint egy író asztal, négy mozgó lábakon állott, a melyeken ide s oda lehetett az egész masinát tologtatni. E masina megett egy faszéken ült egy férfi fafigura vagy férfi fakép, török köntösbe öltözödvé, középtermetű, a mely a jobb kezével a kasznijra könyökölt, a bal kezében pedig egy hosszú száru török dohanyzó pipát tartott olyan pozitárában, mintha épen abban a szempillantásban vette volna ki a szájjából. A sakk tábla a kasznijra volt lesrőfolva és azon a fafigura vagy fakép a szejmet mindig rajta tartotta. Mikor a játék elkezdődött, olyankor a török basatól mindig elvették a hosszúsáru pipát, mert a bal kezével játszott. Legelől mindig ő ment, vagy a játékot mindig ő kezdte. Míg a játék tartott, az alatt a jádszó társának minden menetelekor egyet szokott bakkantani vagy billenteni a fejével és köröskörül hordozta vigyázó szejmet a sakk táblán. Mikor sakk a királynénak volt, akkor mindig kettőt szokott billenteni a fejével; mikor sakk a királynak volt, akkor mindig három szokott a fejével billenteni. Ha pedig a jádszó társa vele kötelődsködni akarván hamisan ment, vagy ötlet mesterségében próbálni akarta, olyankor bszanzkodva és haragosan rázta a fejét, mért hogy kötekedik vele. Valahányszor ez a néma játékos egyet ment, mindannyiszor lehetett a masinában belől hallani a kerekének, csigáknak, rugó tollaknak és görgőknek zúgását, a mely az asztali óra lefolyásához hasonlított. Ennek a mesterséges eszköznek találója az egész játék alatt egyebet nem csinált, hanem minden 10. vagy 12. menetel vagy huzás után a mozgó karnak tollait fölhuza és olykor-olykor egy ládikóba kukucsált, a mely a játékosól egynehány lépésnyire egy asztalon volt és azzal szoros egybeköttesben lévén, annak mintegy lelke volt: de ezen ládácskának a masinával való szoros egybeköttesét a bámulva csodálkozók sem meg nem foghatták, sem ki nem magyarázhatták.»

Az automat sokkal nagyobb mozgalmat idézett elő akkor, mint ma a «Mephisto» hire. Éveken keresztül foglalkozott vele a sajtó, úgy hogy egész kis irodalma termett, különösen Ausztriában.

A magyarázók egy része a gépezet alaperejűl a delejvasat ismerte el. De nem hiányoztak olyanok sem, kik ördögösséggel vádolták annak mesterét. Legalaposabb magyarájója kétségen kívül Vindisch volt, ki 1773-ban «Brieft über den Schackspieler des Herrn v. Kempelen» czimű rópiratásban foglalkozott a kérdéssel.

Kempelen egyszerű szerény természete, — ki, ha előtte találmányát dicsérték, mosolyogva szokta mondani, hogy az egész csak olyan Kolumbus-tojás, — az a visszavonultság, melyben utóbbi éveit töltötte, kétségkívül örök feledekenységbe borították volna a találmányt, ha egy véletlen esemény világhírré nem emeli s szerez vele a magyar névnek messze külföldön is becsületet.

József császárnak az orosz udvartól vendégei érkezvén, mulattatásukra a többek közt az udvari tanácsos gépe is bemutatott. A magas vendégek el voltak ragadtatva s dicsérettel halmozva el a főtalálót, megértették vele, hogy Szent-Pétervártól is bemutatja azt.

Kempelen a következő év nyarán, engedve uralkodója unszolásának is, Oroszországba utazott. S onnan visszatérve, Német-, Francia- és Angolország nagy városait ragadta el mutatóványaival.

Kempelen halála után az akkor már igazán világhíri gépezet egy Mälzel nevű mechanikus birtokába került.

Mennyire érdeklődtek akkor tájt a «sakkjátszó masina» iránt bizonyítja az, hogy 1809-ben Napoleon császár is látni kívánta azt s mikor sehogyan sem tudta a fabutól megnyerni a játszmat, ingerületen sóperte le a bábokat az asztalról. Alighanem ez volt annak a gépnek a legnagyobb diadala.

Egyébiránt Kempelen lángeze nem pihent. Nemsoká beszélő géppel lépett föl, melynek szintén nagy hire volt.

A fennidézett «Nemzeti Plutarkus» arról is értesít bennünket, hogy a sakkjátszó gép titkát a feltaláló egy londoni mechanikusnak adta

el s így könnyű lesz átlátni, hogy az angol «Mephisto» nem más, mint a magyar Kempelen földtámadt török basája.

Wagner János.

NYOMA VESZETT!

— ANGOL REGÉNY. —

HUSZONHATODIK FEJEZET.

Szereltem az első látásra.

— Nem lenne szives, szép Giulietta, egyuttal engem is kibocsátani?

— Ön tudja nevetem?

Hogy a férfi követi őt, azon nem ütődött meg; mintha sejtette volna, hogy követni fogja. De hogy nevé is tudja, ezen csodálkozott.

— Hogy ne tudnám?

— Hisz ön idegen. Soha sem láttam mostanig, itt az amfiteátrumban.

A tengerész komoly mosolylyal nézett rá.

— Ott voltam ma reggel, a vén Tücsök sátrában, a Piazza dei Signorin, mikor kegyed a Romeo és Julia balladáját vette, melyet az imént is olvasgattot. Mutassa csak, kérem.

— Most nem érek rá.

Egymás mellett mentek; a férfi szándékosan lassítva lépteit, hogy nyujtsa beszélgetősöket.

De a mint a leány ezt észrevette, annál jobban sietett.

— Kérem, ne siessen annyira; sok mondanivalóm van.

— Ugyan mi mondani valója lehetne?

— Annyi, a mennyi Rómónak volt a balladában a szép Juliához, találkozásuk első éjjelén. Nem is kérde: ismeri-e a történetet?

— Kis lány korom óta. Ki ne ismerné azt Veronában?

— Első látásra egymásba szerettek, szép Giulietta.

A lány egyre gyorsabban haladt; de nem felelt.

— Mondják, hogy az ilyen az egyedül igazi szerelem. Mit gondol, édesem?

— En? En soha sem gondolkoztam még erről.

— Megmondjam, mit gondolok én? Kérem, figyeljen rám egy perczig. Azt hiszem, hogyan hogyan van, a világban minden léleknek megvan a maga neki rendelt társa: s az egymásnak teremtett két lélek, sokszor, egész életét abban tölti, hogy egymást keresi. Sok nem is találja meg soha. De ha két lélek egymásra talál: azonnal egymásra ismernek s ösztönzserüleg érzik, hogy egymásnak vannak teremtve — egyszerre és örökre! Ez az egyedüli égi eredetű szerelem: a szerelem egy látásra! Így szerették meg egymást Romeo és Julia itt Veronában, ötszáz évvel ezelőtt: szejmek találkoztak s lelkök egybeolvadt.

— Mind a mellett ő idegenek voltak egymásnak s mi is idegenek vagyunk.

— En azt nem hiszem. Kegyed Julia és én Romeo.

— Csakugyan így hívják őnt? — Nem nem, ön tréfál, ön nem Romeo.

— Bizony nem tréfálok; Romeo vagyok, önre nézve; ha ön is úgy akarja.

Epen a nyílt boltívek egyikéhez érkeztek. A férfi a kün zöldélő halmokra s a távol kéklő hegyekre mutatott.

— Nézze, — mondá — kegyed mindezt gyermekkorra óta ismeri, mióta csak magát tudja. De nem érezte-e olykor, hogy emlékezete régebb időkre szolgál vissza mint élele, mint ha e hegyeken régebb, sokkal régebb látta volna a naplementét? S nem találkozott-e soha senkivel, a kit idegennek nézett s mégis úgy tetszett, mintha régen valamikor már látta volna? Hogyan nézhet engem idegennek? nekem úgy tetszik, mintha rég óta ismerném s most csak újra föltaláltam volna.

Most a bolthajtás setét mély árnyában állottak; a lány messze távolba tekintett; a férfi vágytól égő szemekkel hajolt felé.

— Soha sem hallottam ily beszédet, mint most öntől, — mondá a leány csodálkozva.

— Abban a via-capellói ódon házban született kegyed?

— Oly rég óta lakom benne, a mióta csak emlékszem, de nem ott születtem. Colognóban születtem, ama halmokon tul, hol atyám ro-

konsága lakik; de apám és anyám elhaltak, mikor még kicsi voltam.

— S azóta nagybátyjánál lakik, a kerégyártónál?

— Honnan tudja ezt? Honnan tudja, hogy a via-capellón lakom?

— Nem szükség búbájosság, hogy azt kitáláljam. Különben is, hol lakhatnék Julia, ha nem ősei házában? — De hát nem adja ide balladáját? Kinek a szájjába van adva az ének: a fiu- vagy a leányéba? Hogyan; egy pillantást sem hagy vetnem belé? Mily átkodott, szép Giulietta!

— Igazán, nem maradhatok tovább. Hallja az óra ütését? Már kilencz!

— Csak egy perczre még! Ön azt különösnek találja, hogy szerelemről beszélék, holott ma látom először. En ebben semmi különös nem találók. Egész életemben arról a nőről álmodtam, a kit szeretnessek. Vártam rá, míg elfáradtam a várakozásban; kerestem, míg elfáradtam a keresésbe. S most végre valahára édes Julia! várakozásom meg van jutalmazva, álmaim valósulnak!

Megfogta kezét s egy perczig a leány az övében hagyta azt, mielőtt visszavonná! Valóban, soha ember így nem beszélt vele, mint ez idegen. Nem értette teljesen beszédét; csak azt tudta, hogy szerelemről beszél.

— Kérte őnt az a hölgy, hogy hozza el neki azt a virágot? — kérde egyszerre.

— Nem, csak nővéremnek mondta, hogy szeretné leszakítani. Tudja, mi tengerészek úgy tudunk kuszni, mászni, mint a macska; s nekem könnyű volt leszakítani és elhozni. Csak azt óhajtottam volna, hogy kedvednekadhassem.

— S megértette ön az idegen nyelvet?

— Annyi tengeren utaztam s annyi nép kenyerét ettem, hogy mindenféle nyelvből s az angoltól is ragadt rám egy keves.

Annyi tengeren utazott! Oly ember, kinek hazája a mélységeken lebeg; a ki ma itt van, holnap ott; Colognóban ismert egy leányt, a ki tengerészhez ment nőül s alig voltak két hónapos házások, a férj tengerre szállt és elutazott. Ennek már három éve mult; s azóta a szegény leány azt sem tudja, asszony-e vagy özvegy? S Giuliettának eszébe jutott, hogy a falusi szomszédasszonyok hogy csóválják fejüket, s állították, hogy ők ezt előre megjósolták; mert a mennyi tengerész az mind csalfa és hűtelen. Hát ez a komoly beszédű, lángoló tekintetű, rábeszélő édes szavu férfi... nem lesz-e vajjon szintén hűtelen? E gondolat éles törként hatott szívébe. De nem szólt; csak arca sápadt el egy kissé, a mint ott állt félre fordulva s a távol kéklő hegyeken merengve tekintetével.

Egyszerre a férfi forró lehat érzé kezén, melyben a kulcsot tartotta. Gyorsan visszarántotta azt.

— Ne, édes! — mondá a férfi — nem akartam megcsókolni. Csak ruhája ujját akartam megcsókolni, hogy magamra vonjam figyelmét. De mi baja?

— Istenem, hallja az órát? Ismét egy negyed — s az egész napi munka előttem. Mit fog mondani Stefano bátyám, ha a kulcsot hozzá viszem?

Hamupipóke sem szaladt jobban, mikor az óra éjfél ütött, mint Giulietta, a hogy most az idő koptatta lépcsőkön s visszhangos folyósón végig haladt. Ha a tengerész nem lett volna ép oly jó futó mint mászó, nagyon nehezen tudott volna érni vele. Hi

ságában, nem tudta megfordítani a kulcsot a zárban.

— Engedje nekem, mondá a tengerész.
A zár azonban esőkönyös volt s nem akart kinyitni.

— Elmege holnap a vesperre, édesem? — sürgeté. — Mondja, hogy elmege; s hová? a szent Zénóba? vagy az nagyon messze van kegyednek? — Végre, kinyit. Megtartsam a kulcsot?

De a leány, miután kosarát ugys a műhelyben hagyta, nem akarta átadni a rábizott kulcsot. Megigérte, hogy István bátyjánál teszi le s ezt betű szerint meg kell tartania.

— Igy hát Addio, de nem sokára! — szólt a férfi, kívülről bezárva az ajtót s visszaadva a kulcsot a leánynak. A leánya fölvetette nagy fekete szempilláit, félénk, gyors pillantást vetve a férfira s halkán suttogva «Addio»-ját, gyorsan elsielt.

A férfi még állva maradt s szemével kísérte, míg az ötödik bolthajtáshoz ért, mely alatt bátyjának műhelye állott.

De sem ő, sem a leány nem vette észre, hogy egy épen akkor áthaladó kocsifurara hirtelen megállította lovát, a mint őket megpillantotta; tanuja volt busuvételöknek; s

a hidakat mind szétrombolták s szervezkedve a hegyeken foglaltak állást, tűzjelekkel értesítve egymást az ellenfél közeledtéről. Az erőd közelében köveket dobáltak a katonaságra s lövöldöztek is, úgy hogy több katona súlyosan megsérült s egy rendőrnök a koponyáját is betörték. A katonák és rendőrök kénytelenek voltak visszavonulni. Ekkor O'Donnel nevé népszerű ír pap kísérlette meg a közvetítést, de a zöld zászlók körül csoportosult több ezer főnyi tömeg csak akkor volt hajlandó engedni, ha a katonaság és rendőrség visszavonul. Az első kísérlet tehát eredménytelen maradt. Junius 2-án 350 angol és 100 skót katona jött ki Dublinból a helyszínre, kísérőként volt még 300 irlandi rendőr és 20 mérnök s e kis hadsereg ostromra készen vonult be a várba. Egyetlen lelket sem találtak már itt, s nem is volt ellenállás. Azóta újabb zavarok e helyen ki nem törték.

EGYVELEG.

* A párisi villanyos kiállításon Edison magá óriási helyet foglaltatott le s találmányaiból kilencven csoportot mutat be. Többek közt itt lesz először kiállítva új leleményes gépe, melynek segítségével Long Island fekete homokjából egyetlen síheder

közönséges aranybárdot küldött, hanem egy régi nagyra becsült örökséget, melyet rendszeren a királyi trón mellett vagy előtt hordoztak. A bárd leopárdbőrrel van borítva, mivel az assantik szerint a leopárd a legbátrabb állat. Jelentősége a bárdnak ez: az assantiknak van legnagyobb bátorságuk s legtöbb pénzük a háborura. Lehet, hogy a puskapor ismerete előtt a királyok e bárdal fölfegyverkezve mentek a háborúra, annyi tény, hogy a fegyver már igen régi s a jelenlegi fejedelem is nagynehezen egyezett abba, hogy azt Viktória királynőnek küldjék, mert többek közt még attól is félt, hogy így elveszti tekintélyét a szomszéd törzsek közt.

Háromszáz év múlva. Dr. William Delise Hay könyvet adott ki Londonban, melynek címe: «Háromszáz év múlva». Hay azt mutatja, hogy a föld, melyet most 1438 millió ember lakik, háromszáz év múlva szabályszerű fejlődés mellett 92.032 millió embernek ad lakhelyet. Bécsnek, melynek ma egy millió lakosa van, háromszáz év múlva 64 millió lakosa lesz. Hay számítása ellentétben van Malthuszal, ki azt állította, hogy a föld lakóinak száma minden negyedszázadban megkétszereződik. A fajokra nézve tett számításával Hay azt mondja, hogy az arabok, hinduk és az egész latin néptörzs csak igen lassan, vagy épen semmit sem szaporodnak. És mégis 92.032 millió ember! Igen, sőt még azt is el kell fogadnunk, hogy a növekedése ezután még iszonyubb mértékben fog társadni, és hogy a földnek háromszáz év múlva 1.462.000 millió lakosának kellene lenni. Hay a jövőbe tekint és azt



IRLANDI ZAVAROK. — CASTLETOWN ERŐD OSTROMA.

azzal kétszeres tüzzel csapkodta meg lovait, szívében düh, fogai közt átkot mormogva.

Ah, e leány neki. — Moretti Antoniónak — sohasem mondott Addiot ilyen hangon, ilyen tekintettel!

(Folytatás következik.)

IRLANDI ZAVAROK.

A zavarok a szerencsétlen Irlandban mindinkább nőnek és szükségessé teszik, hogy nagyobb karhatalom avatkozzék be az egyes összeütközések elintézésére. Némely bírósági végrehajtás egészen egy-egy csata jellegét viseli magán. Ilyen volt közelebb Limerick megyében is. Itt ugyanis New-Pallas-ban a Castle town Castle bérője Quinlan Tamás és négy más társa ellen május 21-én végrehajtási parancsot adtak ki, de a végrehajtást szenvedők, mint többi honfitársaik is, hazafiai kötelességüknek tekintették, hogy e fölhevásnak ellenszegüljenek. Hare ezredes, a régi erőd birtokosa Davenport Castleban, midőn meghallotta, hogy bérői ellenállásra is készek, a hatóságtól nagyobb segítséget kért. Limerickből a 9-ik és 57-ik ezred katonái közül 250-et s ezenkívül az ir rendőrség 100 tagját rendelték ki. Az ellenállók

naponként 20 tonna tiszta vasport képes kiválasztani. Ugyanő gondoskodott arról is, hogy a gázvilágítást Massachusettsben és Bostonban most nem emberek gyújtják meg, hanem villanyfolyam segítségével.

* A sajtó-cenzurát Japánban még szigorúban üzik, mint Oroszországban is, mivel maga a mikado szenvedélyes hírlapolvasó s hivatalnokai gyöngéd figyelmre kiterjed arra is, hogy a fejedelem a hírlapokban semmi kellemetlen dolgot ne lásson.

* A hosszú prédikációk annyira elterjedtek Németországban a múlt század elején, hogy I. Frigyes Vilmos porosz király 1714-ben külön rendeletben meghagyta, hogy a ki egy óránál tovább prédikál, külön ítélet nélkül két tallért tartozik mindenkori az illető egyház javára fizetni. A rendeletet szigorúan végrehajtották s haszna is volt.

* A hamisítások fölfedezésére is a fényképezést használja újabban a párisi rendőrség. A gyanus kinézésű kéziratosokat ugyanis fénykép segítségével rendkívül megnagyobbítják, midőn a vélt író más hiteles írásával könnyebben s csaknem biztosan lehet összehasonlítani.

* Kínai szőlőtörőket küldtek most nagyobb mennyiségben Franciaországba, hol azokat igyekezni fognak meghonosítani. A törke egészen különösen alaku s a szőlő ize is inkább a málnához hasonlít s így már különössége által is érdeket kelt föl, ha sajátosságát néhány évi termelés alatt el nem veszti.

* Az assanti fejedelem Angliába a királynénak teljes meghódolása jeléül aranybárdot, még pedig nem

kérdi, hogy ez iszonyu embertömeg hol fog hajlékot és élelmet találni. Látja, hogy az emberek ellepik a föld gyomrát és végre a tengerre is kiköltözködnének. A tengeren való tartózkodás egészséges, és az egész föld 60 millió négyzetmérföldnyi területe használható lesz. A sarkvidékeket villamos napfény, melyet az emberi ész teremtet, fogja megszabadítani és megszáritani az örök hótól. Grönlandban pálmák és banánok nőnek, egy szóval, fényes és fenséges élet következik, már t. i. Hay szerint.

Furcsa végrendeletet hagyott hátra Camesina, a nemrég elhunyt magyarfaló osztrák műtörténész, ha neje meghal, vagyona oly szegényeknek jusson, kik bebizonyíthatják, hogy a saját gyermekeik miatt jutottak tönkre.

* A garasos napilapok nemcsak a legújabb időkben alakultak. A londoni «Morning post», mely most 109 ik évfolyamának második felében a lap árát egy pennyre leszállította, ez alkalommal azt mondja, hogy a lap eredeti ára is ez volt, midőn 1772. nov. 2-án először megjelent, de a bályeg s más költségek miatt az f fokozatosan egész 7 penny-ig emelkedett s csak most lépett életbe ismét az eredeti ár.

A világ végéről. Egy orosz lap egy kamsatkai levelet közöl, melytől évi aug. 17-én kelt, akkor is tétetett postára és folyó évi jun. 27-én érkezett Pétervárra. Pétervár és Kamsatka között — a posta évenként csak kétszer közlekedik.

TAKÁCS JÁNOS.

(1813 — 1881.)

Takács János, a távirdek országos főigazgatója, meghalt e hó 6-án Kézdi-Vásárhelyen. Halála váratlan volt. Épen szabadságidejét használta, és az erőteljes férfiú életének szívesszerűen vetett végét, tál a fővárostól, hol tizenhárom év óta lakott és működött, s teljesíté kötelességeit híven, pontosan. Azt az érdemét, hogy a távirdek Magyarországon oly hamar megmagyarosította, mindig emlegetni fogják. E nagy feladatot úgy hajította végre, hogy semmi főnakadás nem követte, s a további tevékenységre gyorsan megvetette a kellő alapot, fejlesztette és tökéletesítette.

Birta azokat a jó tulajdonokat, melyek a közéletben mindig föltételei az eredményeknek: az ügyeszeretetet, a lelkiismeretességet, tapintatot, a közérdek fontosságának fölismerését. E tulajdonai ajánlották kiválólag arra a tisztre, melyet oly jó sikerrel töltött be. Nem volt könnyű embert találni az alakulás és rendezkedés első idejében e helyre. Magyar ember a távirdek adminisztrációjába nem volt beavatva. Gorove miniszter figyelmét Takács János kolozsvári kollegiumi igazgatóra hívták föl, ki elméletileg foglalkozott a távirdek ügyeivel, s szervező képességét és erélyes tevékenységét ismerték. Takács a felszólítás után még előbb részletesen megismerkedett a ráváró feladatokkal és csak azután határozta el, hogy a miniszter bizalmát elfogadja.

A nehéz feladat megoldásában nagy segélyére volt szeretetreméltó természete, derült, élénk kedélye, társadalmi műveltsége. A hol megfordult, mindenütt szereték. A távirdek tisztviselői egész kara előtt népszerű ember, szeretett főnök lett. A mint halálhíre a távirdek sodronyára került, szerzetét vitte az rögtön az ország minden állomásába. Késő éjjel történt ez, s reggel a budapesti főállomáson már egész halmaza feküdt a részvénytulajdonosoknak, a temetés utáni kérdézőkördéseknek.

Utódja a távirdek intézményét nemzeti szellemben rendezettnek, a kor igényeinek teljesen megfelelőnek, a haladás minden kellekével ellátottnak fogja találni, s könnyű lesz tovább fejleszteni azon az uton, melyen Takács oly biztosan és erélyesen vezetete.

Takács János 1813-ban született Erdélyben Kolozson. Tanulását szülővárosa református iskolájában kezdette meg, s onnan csakhamar a nagy-enyedi főiskolába ment át, hol mind az alsó, mind a felső osztályokban tanultársai között a legjelesebbek közé tartozott.

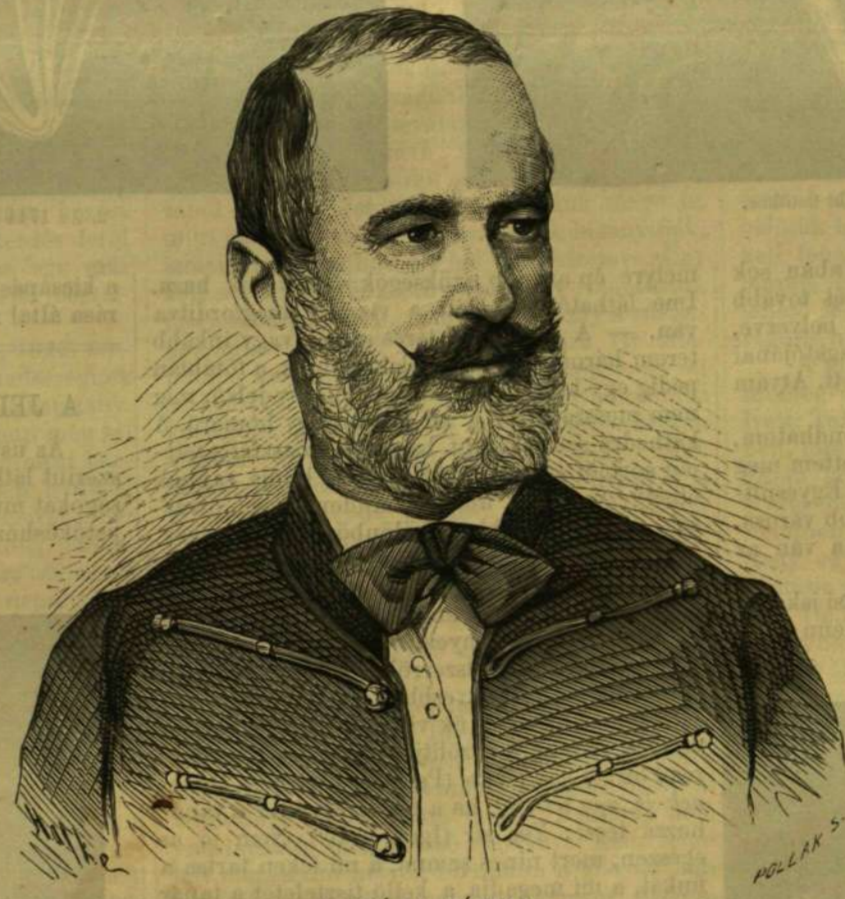
Az akkori rendszer szerint a bölcselmi, jogi és theologiai tanfolyamokat kitünő előmenetellel végvezte, nemcsak pályatársainak, de tanárainak szeretet és becsületét is szerencsés volt megnyerni, kik közül a nagynevű id. Szász Károly barátságára is érdemesített. A főiskola seniori hivatalát — mely akkori időben rendszerezett tiszteletes állás volt — előjárói nagy meglepetésére viselte.

Ez állásából hívatott meg 1842-ben a kolozsvári ref. főiskolához a Méhes Sámuel tanár által alapított természetrajzi tanszékre rendes tanárnak, különösen az alapítónak kifejezett óhajlására is. E tanszék azonban csak 3 év után foglalta el 1845-ben, azon három év alatt pedig a bécsi polytechnikumban s a berlini egyetemen készült jövendő pályájára, s mint berlini tanuló beutazta Európa nevezetesebb

országait: Franciaországot és Anglia egy részét, Svájcot, Hollandiát, Belgiumot és egész Németországot.

1845-ben elfoglalván tanári székét, erélyesen és fáradhatlanul munkált arra, hogy hallgatói minél nagyobb előhaladást tessenek. Tanári működését az 1848-iki szabadságharc szakította félbe; 1849. tavaszán kinevezett a közmunka- és közlekedési miniszteriumhoz kodifikáló titkárnak. A szabadságharc lezajlása után elfogatott, s szabadelvű és hazafias működéséért bebörtönöztetett; nyolc havi fogsága után szabadon bocsátatván, Pestre tette át lakását, s kedvező tudományából a Szőnyi-intézetben tartott előadásai és magánórák adásával tartotta fent magát hat éven át; egyuttal a m. k. természettudományi társulat első titkára volt. 1856-ban engedélyt nyert Erdélybe visszatérhetni, s itt azonnal meghívott a kolozsvári ev. ref. főtanoda tanári állomásra, hol egyszerűen igazgatóvá lön. Tizenegy évig folytatta e hivatalát, s nagy buzgalommal és kiváló szakértelemmel munkált a főiskola fölvirágoztatásán, s egyszerűen kiváló szerepet vitt az erdélyi reform. egyház, erdélyi muzeum, s az ottani társadalmi ügyek intézésében.

Mikor 1867-ben a magyar miniszterium megalakult, a távirdek ügyek vezetésére a kiváló erélyű férfiut hívták meg s 1867. július 15-ike



TAKÁCS JÁNOS.

óta működött mint a m. k. távirdek igazgatója, s e téren nagy érdemei vannak, nemcsak a távirdek-ügy kitünő szervezése, új vonalok építése körül, hanem, mint a t. i. a magyarországi távirdekákat magyarrá tette, s a szükséges készletek előállításában lehető tekintettel volt a hazai iparra. Hogy távirdegyünk ma teljesen európai színvonalon áll s e mellett a kiterjedt intézménynek a nemzeti jelleg megőrzését, azt nagy részben Takács Jánosnak köszönhetjük.

Hivatalos teendőin kívül figyelmét, érdeklődését s munkálkodását a közügyek egyéb ágainak is szentelte. A m. kir. természetudományi társulat Takácsban egyik legbuzgóbb tagját vesztette el. Megalakulása óta egyik lelkes híve lévén, a társulat közgyűlése második elnökévé választotta s e tisztet évek hossza során át viselte. A földrajzi társaság szintén vezérfőnökét siratja Takácsban, a protestáns egyház pedig egyik leghűbűbb fiát. A székegy-egylet egyik alelnökét vesztette el benne. Irodalmi téren is működött, s a «Budapesti Szemle» régebbi számai nem egy szakavatott cikket közöltek tollából.

Késő koráig működött ő ifju hévvel és buzgalommal. Csak a legutóbbi időben gondolt nyugdíjaztatására s egyuttal szabadságot vett. Látszólag a legjobb egészségben utazott el szülőföldjére, Erdélybe, hol Kézdi-Vásárhelyen

egyik jó barátja és rokona házában érte utól a halál.

Két gyermeke maradt; dr. Takács Lajos, a magyar hitelbank vezérigazgatója és egyetemi magántanár, ki svájci utjából siet haza a gyász-hírre, s egy leánya. A temetés e hó 9-én ment végbe Kézdi-Vásárhelyen, a hová a miniszteriumi szakosztály részéről Koller Lajos osztálytanácsos, Sebes Pál titkár, koszorukat vive, utaztak le. Küldöttség által volt képviselve a természettudományi társulat is, azonkívül a fővárosi és más nagyobb távirdehivatalok, melyek küldöttsége minden távirde-igazgatóság részéről egy-egy koszorút vitt magával. A budapestiek, a nőtávirdek, a központi állomás tisztjei, a kerületi tisztje és a kézbesítők szintén egy-egy szép koszorú küldésével kívánták leróni a kegyelet és hála adóját.

Lapunkban nem először és nem utolszor szólunk most e derék férfiről, kiből a közlekedési miniszterium egyik legkitünőbb és legtehetségesebb munkáját, a közélet a legjellemesebb emberek egyikét veszte el.

„ELFOGATÁS.”

Ez a címe egy hatásos képnak, melyet ez alkalommal olvasóinknak bemutatunk. Festője Vautier Benjamin, a híres genre-festő, ki e művészi becs és mesteri alakítás dolgában egyaránt feltünő képével azt a gondolatot kelti föl, mintha a háborgó sémita-kérdéshez kívánt volna művészi adalékkal járulni, az első pillanatra mindjárt feltünvén, hogy az a ház, melybe most a bánat tartja bevonulását, Izrael egy fiának háza. De Vautier nem tartozik azok közé a művészek közé, kik ily olesó eszközökkel keresnek a hatást s bátran állítjuk, hogy ha e képnél a napi kérdések bele látszanak játszani a művész felfogásába, az pusztán a véletlen műve, — nem pillanatnyi, de maradandó hatás levén az, melyet a művész e képével maga elé tűzött s ritka virtuozitással el is ért.

A művész valóban megható jelenetet érzéket meg képében szemünk előtt. Tele van drámai erővel s ritka jellemzetességgel van feltüntetve. A csodálkozás, a részvét, a kíváncsiság, a káröröm az arczokon ékesen beszélő magyarázó az alakok benső lelki állapotának, s megindító a fájdalom az atyjától megfosztott fiatal leány le-sujtott alakján, kit sokkal nyugodtabb öreg anyja karjánál fogva kíván a ház küszöbéről fölemelni és a kíváncsi szemek elől a házba vonni. Sem az öreg, sem a fiatal asszonyon nincs vonás, mely azt árulná el, hogy tudói lettek volna valamely guzságnak, melyet a törvény keze szükségesnek látott sújtani. De a háttérben látható hátrakötött kezű alak is, ki két rendőr között lecsüggesztett föl halad, nem árulja el magatartásában azt a dacot, melylyel a valódi bűnös a törvény hatalmával oly gyakran szembe száll. A benyomás, melyet e kép látása bennünk ébreszt, határozottan az, hogy itt egy igazgáttalan elfogatsárról, a törvény embereinek sajnálni való tévedéséről van szó.

A bűn elkövetőjét, a valódi bűnöst nem nehéz fölfedezni az összegyűlt népcsoport között. Bátran rámutathatunk, hogy ott áll boltja ajtajában s bizonyos kárörömmel arczán, diadalmasan kinyújtott karral mutat az elfogott után. A jól táplált pekmetsternek és pálinkafőzőnek nagy oka lehetett rossz szemmel nézni a vele szemközt lakó szorgalmas Izsák szomszéd boldogulását. Bizonyosan ő adta föl, irigységűl az isten a megmondhatója melyikéből amaz okokan, melyek oly nagy számban okoznak huza-vonát a rossz szomszédok között. Beárulta mint uszorosát, esalót, titkos zálogházat, orgazdát, felségértőt s idő kerül bele, míg a szegény Izsák kitisztazza magát az ellene emelt vádak alól.

De a vádló gyanúsításait a hallgatóság nem látszik készpénznek fogadni. Az utca népének néha rendkívül finom érzéke van az igazság

iránt. Az izmos kovácsmester határozottan kifejezi kételkedését Izsák szomszéd gazsága fölött, mert ő becsületes embernek ismerte. A többi nép majd mind az elfogott leányára fordítja figyelmét, ki a fájdalom és szegény miatt leroskadva, kezével takarja el zokogó arcát. A részvét és szánakozás, melylyel az emberek feléje fordulnak, igazán nagy művészettel van kifejezve a különböző arczokon s a kép összehatása olyan, hogy e festményt bátran sorozhatjuk az újabb feltűnt jelenetes képek legsikerültebbjei közé.

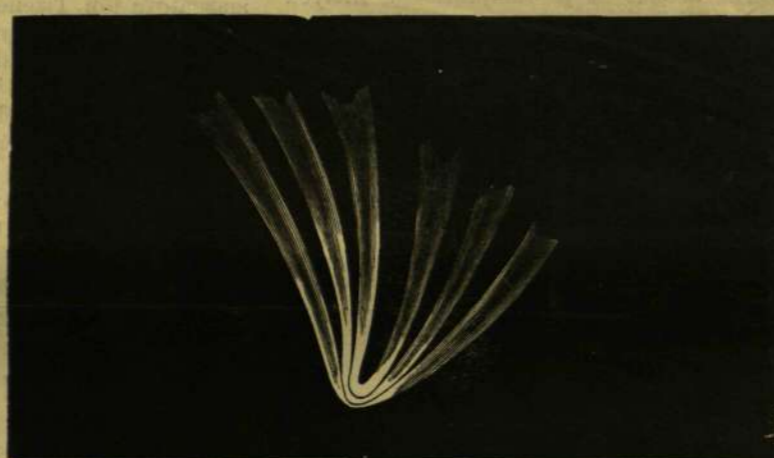
KÖZÉPISKOLAI TANÍTÁS ÉSZAK-AMERIKÁBAN.

Egy bostoni magyar tanuló leveleiből.

Március 31-én este érkezünk Amerikába; csak két napig időztünk New-Yorkban: április



1. Az 1807-ki üstökös.



2. Az 1744-ki üstökös.

4-én már Bostonban voltunk. Azonban sok ajánló-levelünk mellett is, két hétnél tovább kellett helyet keresni. Végre el lettem helyezve, még pedig a bostoni Latin School igazgatójánál Mr. Merrill-nél, ki családijához fölvevett. Atyám jelenleg New-Yorkban van.

Gyönyörű város ez a Boston! Mondhatom, hogy az egész uton egy várost se szerettem meg annyira, mint épen ezt! Boston az Egyesült-Államok leggazdagabb és legműveltebb városa, s mint ilyenek legjobb gymnáziuma van az egész Unióban.

Tizedike körül megnéztük az óriási iskolát, melynek egyik oldalán, a Warren avenu felől,

melyre ép az nap szükségök van, viszik haza. Ime látható, hogy itt a viszony megfordítva van. — A magas és térszoba, vagy inkább terem három oldalán táblák vannak, a főtáblán pedig egy beszélő cső és egy villany-jelző, míg nem messze ettől a szögletben egy hőmérő. A kathedra sebb, mint bármely íróasztal; tetején sorban az óriás szótárak s a biblia vannak elhelyezve, mely utóbbit minden reggel olvasák. És így tovább a különböző tankönyvek. Ezzel szemben, a terem tulsó végén, egy más könyvtár van, míg közel az ablakhoz egy sor kis ajtó látható. Itt vannak a military drillhez tartozó ruha-szekrények.

De most a rendszerről szólók pár szót. Itt nem szigorúak legkevésbé sem. A tanár tréfál, viccel az fiukkal és ők viszont. Ha fölcsólitnak valakit, mindig így szólítják meg: p. o. Perkins; read on; if you please (Perkins, olvasson, ha önnek is úgy tetszik), ha a fiu kérde: ezt? a tanár hozzá teszi: Yes sir (Igen, uram). Nem jó ez egészen, mert nincs semmi, a mi féken tartsa a fiukat, a mi megadja a kellő tiszteletet a tanár iránt. Egyszer a történet tanára fölkel és Róma mappáján mutatott valamit; a fiuk, kezüket zsebökbe téve, ott ögyelegtek körülötte. A mint fölkel, egy fiu — valószínűleg mert megunt a hosszú állást — egész egyszerűen belevetette magát a székbe s lábát föltéve, beszélgetett a fiukkal.

Az órák reggeli 9-től 2-ig tartanak, s minden két óra után szabad idő, *secess* van.

Minél inkább belemélyedek az itteni tanulásba, annál inkább belátom sok különös szokásuk és modoruk helyességét. Ők, dacára a látszólagos — hogy így nevezem — felületességnek, rendkívül alaposan és gyorsan tanítanak. Valódi gőzerővel haladnak, — s minden-nap negyven sort fordítva latinból, mégis idejük marad mindent megmagyarázni. Leglekiismeretesebb ebben a tekintetben a görög tanár: mr. Arthur Fiske, kinek finom, előző-kény modora nekem eleinte valóságos nevetésnek látszott. Ha egy mondatot a sok «please to translate» (tessek fordítani) után lefordított, világért sem halad tovább, hanem ő kérdezi meg a fiukat, hogy nincs-e valami megjegyezni valójuk. És ha a fiuk kérdéseikkel ugyis ostromolják, hogy más tanár kijönne a sodrából, ő megmarad szokott modorában és úgy beszél a fiukkal, mintha egy ladyval társalognék. Kérdéseikre rendszeren így felel: Szivesen, szivesen, azonnal lefordítom. S így van az, hogy még a legvadabb fiuk is megszelidül-

nek keze alatt, s felruhazzák, s feldiszipik ezzel a névvel: «a legjobb, legkitünőbb és legjobban szeretett tanár.»

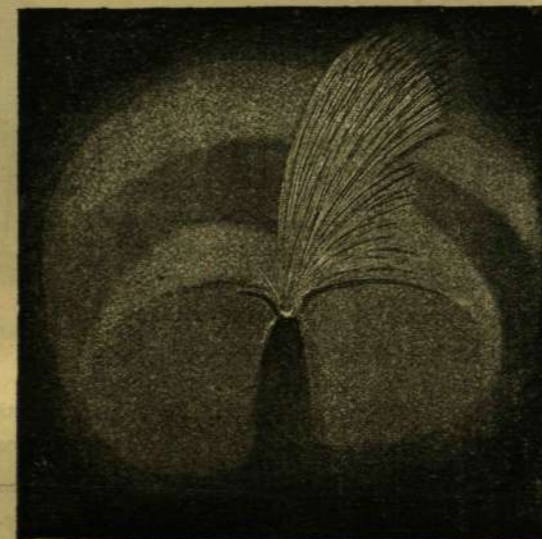
Rendkívül nagy súlyt fektetnek arra, hogy minden, az intézetben munkálkodó egyén pontos legyen. Minden fiu és tanár az igazgató kontrollja alatt áll, ki az egész idő alatt az iskolában járkal, nézve, hogy rendben van-e minden.

Es csodálatos! ez az, a mit meg nem magyarázhatok magam. A tanulók között valami oly magasabb szellem uralkodik, melynek első alapja az igazmondás. Ez nagy mértékben megvan bennök. Ha valamely fiu valami rakoncátlanságot csinált és a tanár kérdezi: ki volt? ő a világért sem tagadja, hanem felnyujtva kezét, mondja: «En.» Pedig tudja, hogy a legveszedelmesebb büntetést kapja (mely rosszabb a szekundánál): a *marque* ot, mely csak egy listába jegyzett jegyből áll, de melyből ha valaki egy hét alatt hetet kap, biztos lehet, hogy

a kicsapás szélén jár, és csak szülei közbenjárása által remélhet megbocsátást.

A JELENLEG LÁTHATÓ ÜSTÖKÖS.

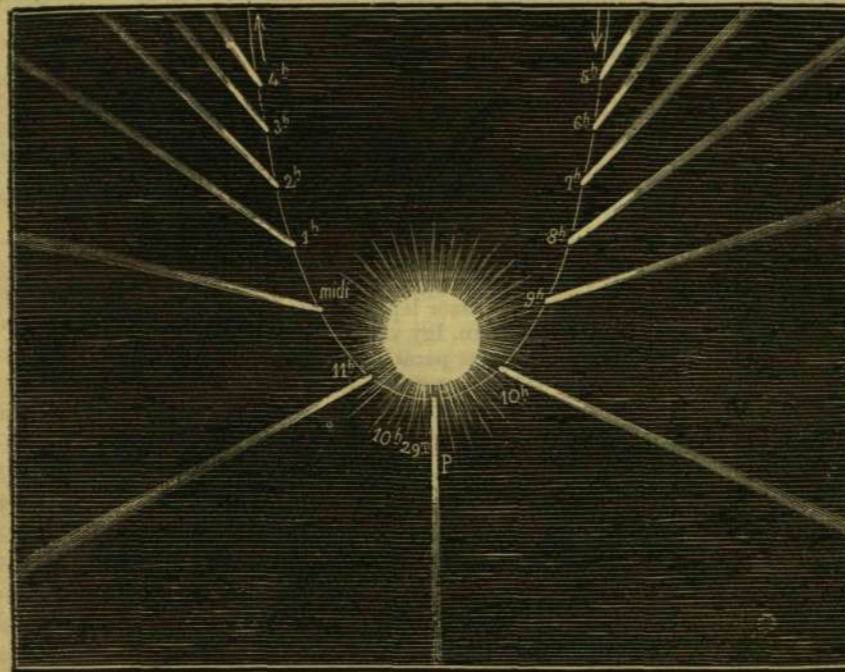
Az üstökös, mely az égboltozaton ez idő szerint látható, pályájára nézve különös sajátosságokat mutat. Mindenben hasonló az 1807-iki üstököshöz.



4. Az 1861-ki üstökös fejében észlelt működés.

Teljes összehasonlításra mindkét pályának elemeit nagyobb pontossággal kellene ismerünk. Az 1807-iki tümemény csak közelítőleg volt meghatározva, meglehetősen kevés ideig észleltetett arra nézve, hogy pályája talán évszázadokkal előre meghatározhatók. S a mostaninak körülményei is elég kedvezőtlenek voltak a pályaszámításokra. Csak június 22-én észlelték legelőször Európában (Kielben és Párisban) s azóta mindössze is kevés idő telt el. Ahhoz pedig, hogy egy üstökös pályája teljes biztonsággal megállapítható legyen, legalább is három oly észlelés szükséges, melyek között elmult két-hét heti időköz.

Azonban dacára annak, hogy a részleteket egész pontossággal nem ismerjük, közelítőleg meg van határozva a mostani üstökös pályája, valamint az 1807-iki üstökös pályája is. S eme közelítő meghatározások azt mutatják,



5. Az 1813-ki üstökös utja a Nap körül febr. 28-án.

hogy e két pálya tökéletesen egymás fölé esik, egyforma nagy, egy ugyanazon hajlással bír a földpályához, s az illető üstökösök ugyanakkor sebességel haladnak bennök. És mégis eme két pályát egy néhány millió mérföldnyi távolság választja el egymástól.

Mi lehet e különös tümemény oka? Mert látni való, hogy ez nem a véletlen műve, s a két égitest, a mostani és a 74 év előtti között megvan az okozati összefüggés. A kérdés fölött legjobb eligazítást nyujt talán az, ha egy már többször észlelt üstökösnek történetét beszéljük el.

Az üstökös, a melyről szólunk, 1827. február 27-én fedezte föl az osztrák hadseregnek egy nagy hirre vergődött tisztje, Biela kapitány. Az ő nevével nevezték is el. Akkor nap még kis-csiny, igénytelen égitest volt, akkora mint bármely kisebb csillag, fénylő fark sem nyult el utána, s csak a táveső segélyével lehetett fölismerni, hogy nem közönséges állócsillag, hanem üstökös. Tíz nappal később Gambart csillagász is észlelte Marseille-ban, s ugyan ő néhány későbbben tett észlelés alapján kiszámította pályáját is. A számítás eredménye azt mutatta, hogy az üstökösnek 1832-ben újra láthatónak kell lennie. Valóban ez évben meg is jelent az égboltozaton. Egy kis félreértés következtében roppant félelmet és rettegést is okozott. Arago, a híres francia csillagász kinyilvánította egy alkalommal a párisi akadémiában, hogy ezen év október 29-én az üstökös a földpályán halad keresztül. A nagy közönség megrémült, azt hitték a földdel ütközik össze e napon. Mindenki a világ végéről beszélt. Pedig a föld elhaladandott ugyan pályájának eme pontján, de sokkal később, akkor, midőn az üstökös már messze járt. S a vasuti sineken áthaladó kocsit is csak akkor gázolhatja el a vonat, ha ép ott leli. Ha csak egy órával jó később a vonat, mint mikor a kocsit áthaladott — nem lesz bizony bajára egyiknek is.

A Biela-fele üstökös visszatérésének idejét a következő évekre is megállapították. 1839-ben újra elő kellett tűnnie, de oly közel a naphoz, hogy annak fényében elhomályosodott. Csak 1845-ben került elő újra. November 25-én tünt fel először, s csendesen folytatta szokott utját. A csillagászok nap nap mellett eber figyelemmel kísérték pályáját, és ime 1846. január 13-án egyszerre csak *ketté szakadt*. Az egy üstökös helyett lett kettő, melyek mint valami ikertestvérek egymás oldala mellett haladtak odább. Mindegyiknek meg volt a saját magva, a saját burkolata és farka, egyenkéntül állottak egymáshoz (l. rajzunkat) s egyre nagyobb távolságra tértek el egymástól. Február 10-én már 40,000 mérföldnyi köz választotta el a kettőt. Aztán 1852. szeptember havában a Biela-fele üstökös föltűnt megint, látható volt mindkét darabja a mint egymás mellett haladtak odább, egészen megfelelő pályákon, de akkor már 350,000 mérföld választotta el a kettőt.

Valjon nem érhet-e hasonló sors az 1807-iki üstökös? s nem ebből kell-e magyaráznunk azt a sajátos körülményt, hogy a pá-

leg — bár már fogvatkozó fényben az égen ragyog.

Ha figyelembe vesszük azon anyag természetét, mely az üstökösököt alkotja, egyszerűen pedig ezen anyagnak összefüggési módját, akkor egy ilyen kettéválás vagy elszakadás nagyon természeteszerűvé válik. Az üstökösök ugyanis kisebb-nagyobb szilárd tömbök halma-zából vannak összerakotva. Farkuk maga is, mint spektrál analytikus észleletek bizonyítják, izzásban levő szilárd porból van összetéve. Ugy kell azt képzelnünk mint valamely izzó füstöt, mely nem gázalaku, nem is folyékony s részeinek adhaerenciája nem egészen laza. Ily állapotba azonban csak a nap közelében megy át az üstökös. Csak akkor, midőn a perihéliumhoz közeledik, fejlődik ki a fark sajátos alakja. Mások az üstökösök egyszerű csillagoknak látszanak, mint ilyenek közelednek hozzánk a távoli térségekből, s mint ilyenek távoznak tőlünk, ki a mindenség egy messzeségeibe. Van azonban okunk azt hinni, hogy ez állapotukban is nem egy kompakt egészet képeznek, hanem mintegy nagy köhalmazhoz, kisebb-nagyobb ködarabokból álló óriási rajhoz hasonlíthatók.

Eme föltevés mellett bizonyít különösen azon tümemény, mely 1872-ben az imént említett Biela-fele üstökösnél volt észlelhető. Ezen égitestnek ugyanis a fentebbi év egész ószen át láthatónak kellett volna lennie. Azonban nem volt látható, még táveső segélyével sem lehetett megtalálni helyét. De midőn a föld november 27-én áthaladt pályájának azon helyén, mely az üstökös pályáját szeli, s mely helyen az üstökös néhány nappal előbb elhaladt: akkor egy leirhatatlan szépségű csillaghullásnak volt a földlakó szemtanuja. Szinte csillagesőnek lehetne nevezni, oly sűrűen szedesték keresztül-kasul az égboltozaton a ragyogó fényugrák. Pater Seechyi csak Rómában *tizennygy ezret* látott aláhullani. S mindez a nagyszámu hullócsillag egyetlen közös pontból látszott kisugárzani.

Eme pontban megtalálta Pogson madrasi csillagvizsgáló az elveszettnek vélt Biela-fele üstökös.

Világos, hogy a sok hullócsillag ezen üstökösnek köszöni létét. De hogy a hulló csillagok tümeménye miként áll elő, az iránt tisztában van a tudomány. Egyes kisebb vagy nagyobb ködarabok, melyek a világternek képezik részeit és ott bolyonganak szerte, a föld vonzó körébe kerülnek és a roppant vonzó erőnek ellentállani nem levén képesek, annak középpontja felé veszik útjukat. A föld légkörébe érkezve ellenálló közegre lelnek, a surlódás köztük s a levegő között olyan nagy, hogy átmelegszik, majd meg izzóvá lesz egész tömegük, s sziporkázva olykor elégnék egészen, olykor pedig — ha elég nagy volt a tömeg — csak a felület ég el, belsejük a földre alá hull.

Ily részekből áll tehát az üstökös, csoda-e ha esetleg ketté szakad?

A mi mostan látható üstökösünk már néhány hónap előtt tűnt föl, de a déli félgömbön,

lya megmaradt ugyan olyan, de helye változott? A nagy valószínűség a mellett van, hogy igennel adjuk meg a feleletet.

Az 1807-iki üstökösnél még valóbszínűvé teszi e felfogást az a körülmény, hogy annak két egymástól egészen különvált farka volt, melyek már akkor is mintegy elválni igyekeztek. S úgy tetszik, hogy nagyon megegyezett e tümemény az 1744-ikivel is, melynek hat farka volt ugyan, de ezek közül három-három mintegy két ágat képezett.

A valószínűség tehát a mellett beszél, hogy az 1744-iki üstökös azonos az 1807-ikivel, s hogy ez utóbbi kettéfélt és részeinek egyike az, mely jelenleg — bár már fogvatkozó fényben az égen ragyog.

s eleinte csakis távesővel volt látható. Farkat akkor még nem vonszolt maga után. De midőn a perihéliumhoz közeledett — melyet mult hó 17-én ért el — egész tömege forrongást mutatott, két középpontt képződött, a melyekből óriási sebességgel löketett a fénylő csillag, mely a farkat képezte.

Ez a farkképződés egyike a legsajátosabb tümeményeknek a természetben. Az üstökös ilyenkor alig elképzelhető heveségű működéseknak színhelye. Mintegy forrongó katlanban úgy kavarg benne minden. Olykor örvényző mozgásba jó az anyag, a tölesér óriási dimenziókat vesz föl, s rettentő gyorsasággal megy végbe, melyet földi méretekhez és földi erőkhöz szokott szellemünk magának alkotni képes. Néha egy nap alatt 5—6, sőt 10 millió mérföldnyi hosszúságu farkak képződnek, az anyagnak tehát, mely a fejtől a fark végeig jut, 10 millió mérföldnyi utat kell 24 óra alatt megtennie. Ehhez hasonló sebességet máshol nem mutathat fel a természet. Mert a fény vagy vilamosság gyorsabban terjed ugyan, de ott nem az anyag az, mely ezen irtóztatos gyorsasággal mozog.

Az üstökösök farkát kitevő valami pedig anyag. Oly ritka állapotban van ugyan, hogy azt lehetne hinni, miszerint nem az. Csillagok, melyeket az üstökösök eltakarunk olykor, tisztán látszanak keresztül, mintha nem lenne előttük semmi. Még csak törést sem szenved a belőlük hozzánk tartó fényugár. Oly ritkának kell tehát az üstökös farkát képező anyagnak lennie, hogy a légszivattyu buraja alatt levő lehető legnagyobb mértékben megritkított levegő is nyolczszor sűrűbb nálánál.

A kilökött anyag, vagyis az üstökös farka mindég a nappal ellentétes oldalon foglal helyet. Talán sohasem mutatkozott az feltűnőben, mint az 1843-ki üstökösénél, mely február 28-án közvetlenül a nap közelében haladt el, s alig 11 óra leforgása alatt farkának iránya majdnem egészen körül fordult. (Lásd az ábrát, mely egy francia felvétel után óráórán órára mutatja az üstökös helyzetét.)

De azért anyag mégis. A szinkép-elemzés megmutatta azt is, hogy bizonyos szénvegyületekből áll, a melyekhez hasonlók az olajbogyó olajában jönnek elő, de a melyekkel egészen azonosokat még sem ismerünk.

A mi üstökösünk ma már távolodik ismét a naptól, s kezdi elveszteni farkát, sőt fejének fényét is. A földtől is távolodik. Június 27-én, mikor hozzánk legközelebb állott, alig választotta el tőlünk 7 millió mérföld, mire e sorok napvilágot látnak, akkora már több mint 12 millió mérföldnyi távolban szágul tova.

Fénye is egyre enyésző. Azonban nem nehéz megtalálni az égboltozaton. Ez idő szerint az égen egy csillagokban egyáltalán szegény vidékét foglalja el, az északsarki csillag közelében, s egyre északibb magasság felé közeledik. Ez időpontban feje még egy másod-rangu csillag (minő pl. maga a sarkcsillag is) fényében ragyog.

Hoitsy Pál.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az aggteleki barlangról érdekes és díszes mű jelent meg az akadémia kiadásában. Bár Nyáry Jenő írta, ki 1876-ban a világhírű barlangot régészeti szempontból vizsgálta meg, s több helyen, három ízben ásatásokat tetetett, mikor egész temetőt talált, kősirokkal, szerszámokkal. A barlangot tehát az óskorban temetőhelyül használták. A monografia ezime: „Az aggteleki barlang mint ősvári temető”, nagy negyedréte alakú, több mint 22 ivnyi terjedelemben, s díszes kiállításban, melyet a Franklin-társulat nyomdájára eszközölt. Ára 3 frt. Csaknem minden lapon csinos illusztrációkat találunk, ama esont- és köeszközök, koponyák, szerszámok, edények, szeszeseletet magvak rajzait, melyekre a barlangban akadtak. E rajzok száma 335. Ezekon kívül táblás mellékletek tüntetik föl az ásatások szinhe-

* Pekár Imre levelei Somogyi R. budapesti reform. tanár urhoz, melyeket Somogyi ur volt szives rendelkezésünk alá bocsátani.

lyét, a sárokat, és az egész barlang alaprajzát. Az egyes tárgyakról, a koponyákról, fogakról, csontokról, növényekről, stb. speciálisítást mondának véleményét, minő Kollman müncheni, Virchow berlini, Rütlimayer svájci, Szabó József és Lenhossék József budapesti egyetemi tanárok, dr. Szentgyörgyi-Weisz, dr. Orley, dr. Kossutányi stb. A jeles könyv most, az írók és művészek társaságának kirándulásakor, mintegy alkalmoszerű is.

„Bosnyák föld és népe”, Bosznia története és néprajzi leírása, Strauss Adolf szabadságot honvédhadnagytól. Budapest, Tettey és társa bizománya, ára 2 frt 60 kr. Az egész mű három kötetben fog megjelenni. Ez az első, mely Bosznia és Horcogovina történetét adja elő a legrégibb időkől, s melynek középkori része hazánk történetével fűződik össze, magyar uralom alá kerülve é tartományok. A történeti részen kívül a lakosság ethnografiai leírását adja meg a szerző, ki az okkupáció alatt maga is jelen volt és saját tapasztalatait meríti ki. A második kötet részletesen fog szólni a tapasztalatokról, az egyes helyekről és szokásokról, a földművelésről és kulturai állapotokról. A harmadik kötet az okkupáció történetének van fentartva. A szerző élénk-séggel ír és sok történeti adatot gyűjtött össze, hogy o sokat emlegetett, de kellőleg nem ismert tartományok múltját és jelenét az általános érdeklődés elé állítsa.

A Budapesti Szemle épen most megjelent júliusi füzeteiből (55. sz.) mindenekelőtt kiemeljük Salamon Ferenc történelmi és politikai tanulmányának: „A közösgyek és a forradalom”, második közleményét. E tanulmány talán először tárgyalja kritikailag az 1848. márciusi törvények keletkezésének előzményeit és folyamatát, kibontva az apoteosis ama fényköréből, mely fölélték mindeddig még történelmi munkákban is borongott. Salamon cikkét megelőzi dr. Heinrich Gusztáv tanulmánya a bolygó zsidó mondájáról, s annak számtalan feldolgozásáról, különösen a német irodalomban, de azonkívül is — pl. a Sue Bolygó Zsidója is említve van. Felméry Lajos „Oxford és Cambridge” című közleményének második és befejező része, egy fejezet a szerzőnek az angol közoktatásügyi állapotáról szóló nagyobb művéből, mely a közoktatásügyi miniszter pártfogása mellett jelenik meg, s melyből az elemi oktatásról szóló első rész már el is hagyta a sajtót. Dobner Rudolf terjedelmesen s alaposan értekezik a valuta-kérdés és a kettős valuta fölött; nemzetgazdasági tanulmány, minőket a Szemle, mostani legnagyobbított alakjában, gyakrabban közöl. Igénytelenül húzódik meg a füzeten gr. Szécheny Antalnak a minap az akadémia nagygyűlésén előváltott kis esszéje: „Angol politikai behatások a száraz földre”, tartalmas és magas szellemű kis dolgozat, mely újabb tanúságot tesz gr. Szécheny magas politikai műveltsége mellett írói tehetségéről is. A füzet szépirodalmi részében ezuttal Arany János egy régi (1848), de sehol meg nem jelent s egészen elfeledt verse, az erdélyi unióról, tűnik ki. A költő maga is megfélemedezett róla; de midőn közlelebből a boldoguló Kriza iratai közt megtalálták, nem csak saját kéziratára ismert benne, hanem vissza is emlékezett rá s megengedte közrebecsátását. Lapunk mai számába átvesszük, a koránál és szerzőjénél fogva kétszeres érdekes költeményét. Gregussó „Két adoma” cím alatt két sikerült verses mesét ad a füzet rovata; s két kis prózai elbeszélést, egyet Balsactól. „Az ujonc” (ford. Haraszti Gyula), a másikat Erckman-Chatriantól. „Poirier tanár ur látománya” (ford. Szász Gyula); mindkettőt méltó az elolvasásra. A kritikai rovatban Petőfi olasz fordításait bírálva (Maggi, Cassone, Mazza tól) ismerteti és bírálja — a mi bizony nagyon rájok fér — Radó Antal. Az Értesítő több könyvbírálattal s „Nyelvőri tarkaságok” című polemikus cikkel fejezi be az érdekes füzetet.

A „Koszorú” júliusi havi füze az első helyén Petőfinek „A zoru” című ifjakhoz című tizes költeményét hozza, mely eddig csak töredékesen volt ismeretes, s a költő összes költeményei közt azzal a megjegyzéssel jelent meg, hogy „nem hiteles szöveg”. Petőfi e verset Szatmárban egy társaságnak diktálta le s alájegyezte nevét is. Az eredeti példányt Kórody Sándor adta át a Petőfi-társaságnak s ennek közlőnye most mint hiteles szöveget közli.

A kilenc strófából álló költeményből a 3—7 ik szakokat, meglehet, hogy maga Petőfi hagyta el később, igaztalanoknál talánvalóan abban a papok elleni erős kifakadásokat. A füzet többi közleményei:

Várady Antalról egy rövidebb tanulmány, Tinódi Sebestyéről, Szilády Áron nyomán; elmefuttatás Frankenburgtól „Homiliák” cím alatt, költemény Rudnyánszky Gyulától, egy kisebb rajz Balázs Sándortól, és egy nagyobb rajz „Hullámok Balaton közepén” (Mészoly Gézának a Balaton festőjének ajánlva) Kisfaludy Atalától, kinek arcképe is mellette van; s végül az irodalmi részben néhány ismertetés.

Szalkofyóiratok. A „Természetrázi füzetek”, melyeket a nemzeti múzeum ad ki és Herman Ottó szerkeszt, ez ideig első füzet a természettudomány barátai számára sok érdekes tartalmaz. Herman Ottó egy német tudós dr. Kriehbaumer azon szűk körű fölfogását támadja meg „Nyelv és tudomány” cím alatt, mely szerint kisebb nemzetek tudósainak nincs joga, hogy anyanyelvüket használják. Egy másik cikk Fuchs Tivadár bécsi tudóstól van a Darwinismus ellen, a mire a szerkesztő megjegyzi, hogy csak azért adja ki, mert a bécsi állat- és növénytanú társulat megtagadta közlését. Csató, dr. Madarász, Frivaldszky, Mocsary Sándor, Madarassy László, dr. Horváth Géza zoológiai, Simkovits Lajos növénytanú cikkekkel közölnek, részben latin nyelven. — A „Történelmi tár” évnegyvedes folyóirattól, melyet a tud. akadémia történelmi bizottsága és a történelmi társulat adnak ki, a második kötet (ápril—június) jelent meg, okiratokkal. Ezek: Oklevelek a Homonnai-féle mozgalom történetéhez 1616 ban, közli Szilágyi Sándor. Oklevelek a magyarországi reformáció korából, közli Fabritius Károly. XVI. századi magyar tudósok levelei, közli Szabó Károly. A bányá- és vasipar története Dobosinán, közli Mikulic József. (E tanulmány önálló füzetben is megjelent s 80 kr-ért rendelhető meg a szerzőnél Dobosinán.) Regesták a külföldi levéltárakból. A Tökölökön a s törökök kiűzésének történetéhez, közli Marczali Henrik. Az 1279. budai zsinat összes végzései, közli Kohn Sámuel. Balassa Zsigmond támadása, közli Barabás Samu. Művelődéstörténeti adatok. Vegyes közlések. — Az „Erdészeti Lapok” júniusi füzet gazdag és választékos közleményekben foglalkozik az erdőkezeléssel és általában a szakmájába tartozó kérdéssel.

Füzetek. A gr. Széchenyi Béla keleti utazásáról szóló illusztrált műből a Révai-testvéreké a 7-ik füzet is megjelent. — Temesvárról ily című füzetet kaptunk: „A testgyakorlás haszna és módszere”, írta dr. Láng István, 17 lap.

A magyarországi Kárpát-egyesület évkönyve 1881-re, mint az előbbi évié, nagy almanach 528 oldalon, s magyar és német szöveggel jelent meg. Cikkei a magyarországi hegyeket, azok életét és jelenségeit ismertetik, turista, ethnografiai és természettudományi szempontból. Ezenkívül szól az egyesület működéséről, mely tevékeny volt. A múlt év végén a társulat alapítóinak száma 112-re, a rendes tagoké pedig 2003-ra ment. Mellekve van a füzethez Divald fényképnymatában a máramarosi Trebusa regényes látképe, s szlatinai és rómszéki sóknak alaprajza és ezeken kívül meteorológiai táblázat, mely a Tatravidék több pontjáról közli novembertől március végéig a hőmérséklet naponkénti változásait. Az évkönyv tartalma következő:

Tátrafüredi karcolatok, Hamray Zoltántól. Adatok halászi viszonyaink ismertetéséhez, Rowland Vímóstól. A Nagy-Morgás, Weber Samutól. Máramarosi utazások, Siegmund Károlytól. A gánóczi fürdő és artézi hőforrások vegyi viszonyai, Scherfel Auréltól. A Retezát, Primics Györgytől. Eperjes környékének nagy pikkelyröpi, Husz Arminótól. A beregi Alpések, Lehotsky Tivadartól. Máramaros megye geológiai viszonyai, különös tekintettel az értékesítő ásványok fekvő helyeire (három ábrával), Gesell Sándortól. A Királyhegy, Podhradzky Andrástól. Felső-Magyarország néhány barlangjának leírása (számos ábrával), dr. Roth Samutól. A Királyhegy csuesán, dr. Emericz Gézától. Ezután jönnek az egyesületi ügyek és apró közlemények. Az évkönyvet az egyesület által választott nyelvezet tagu bizottság szerkesztette, melynek elnöke Roth Márton iglói tanár, s a Schmidt-féle iglói nyomda állította ki.

Regény-pályázat. Révai-testvérek helybeli könyvkereskedő-cég 100 aranyos pályadíjat tűzött ki egy regényre. A határnapig összesen 8 pályamű érkezett be: „A kiérdemelt elismerés”, „Az előcsatárók”, „Hullámok közt”, „A megtorlás”, „A léghajós”, „Az utolsó remete”, „Követválasztási emléke” és „Eszterlak”. A legtöbb nem felel meg a pályázati feltételeknek, mert még a minimális 20 iynyi terjedelmet sem bírja.

Nizárdnak a francia irodalom történetéről szóló nagy művét, melyet a magyar olvasó közönség az akadémia kiadásában és Szász Károly fordításá-

ban bir, a francia Institut a huszezer frankos nagy jutalomban részesítette.

A népszínházban jelenleg a nemzeti színház két jeles tagja Ujházi és Vicári szerepelnek, francia bohózatokban. Eddig a „Színész férje” és „Tricoche és Cacolet” bohózatokban léptek föl, legközelebb pedig a „Házasság-közvetítő ügynökség” című német bohózatot mutatják be.

Blaha Lujza asszony már befejezte vendég-szereplését Zomborban Csöka színházánál, onnan a színházszállal együtt Szabadkára ment át. Zomborban ötször lépett föl, s egész Blaháné-láz tört ki a városban. Így van Szabadkán is. Megeshetik, hogy a népdalok páratlan énekesnőjéről meséskára csak a vidéki színpadok előadásai után emlékeztethetünk meg. A népszínházról október 15-én telik le szerződése, s ezt még nem újította meg. Tamásy és Eöry sen szerződött még.

Prielle Kornelia kitünő művésznőnk jelenleg szülővárosában Máramaros-Szigeten időz, hol mindig rokonszenvesen szoktak fogadni, most pedig ünnepélyekkel veszik körül, mert épen művészi pályája jubileumát ünnepli. Mult hó utolsó napján érkezett, s az indóházban már ünnepélyes fogadás várta, a polgármester üdvözöl beszédjével. Először a mult vasárnap lépett föl a „47-ik cikk” című francia színműben, s vége hossza nem volt a kihívásoknak, megkoszoszásoknak és lelkesüléseknek. A művésznő tiszteletére kirándulások is rendeztek.

Az 1867-diki koronázásról Engert által festett nagy képet, mely a budai királyi lakban van, metszvényben is kiadják az udvar rendeltére. Doby Jenő jeles rézmetsző már napok óta dolgozik a metszvényen.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A középiskolai tanáregylet közgyűlése a hó 4-én nyílt meg Budapesten, Berecz Antal elnökletével. A közoktatási kormány Tanáregylet Gedeon államtitkár képviselte, s több kiváló tanférfit lehetett együtt látni a vidékről is.

Dr. Brozik titkár olvasta föl a jelentést, felsorolva az utóbbi időben a középiskoláknál történt reformokat és a fölmerült kérdéseket, melyekkel a választmány foglalkozott. Utána a pénztárnok olvasta föl jelentését, mely szerint a bevétel 4348 frt 96 kr., a kiadás 4122 frt 20 kr volt; a segélyalap 226 frt 26 kr., az egyleti vagyon 1321 frt 76 kr. A könyvtár 852 művel szaporodott s jelenleg 900 műből, 1212 évi értesítőből áll. A jelentések tudomásul vétele után az alapszabályok módosítása került napirendre s a módosítások közt van az is, hogy ezental az egylet ezime nem „középtanoda”, hanem „középiskolai tanáregylet” lesz.

A másnapi ülésben megszavazták az évi költségvetést, mely szerint a bevétel 3756 frt, a kiadás 3270 frt. Elviben elfogadta a közgyűlés a székesfehérvári főreáliskola tanárainak indítványát országos tanárszegélyező egyesület alakítására, melyhez a választmány fog tervet készíteni. A segélyező-egylet alapjára az elnököl Berecz Antal 100 frtot ajánlott föl. Tárgyaltak több indítványt is, melyeket azonban nem fogadtak el. A jövi évi közgyűlés helyéül Kolozsvárt tüzték ki. — Névy László tetszéssel fogadott felolvasást tartott a gimnáziumi oktatásról, különösen a vizsgálati rendszerről. Végül megalakították az elnökséget és a választmányt. Elnöknek ujra Berecz Antal választották meg, alelnöknek Hofer Károlyt, első titkárnak dr. Brozik Károlyt, másodikknak dr. Wohlbr Florist. Tiszteleti tagoknak: Haynald bibornokot, Kruesz főapátot, Kacsvinszky Viktort, Supka Jeromost és dr. Bartal Antalt. A közgyűlés a lipótvárosi főgimnázium nagyerében folyt le. A szomszédtermekben ki voltak állítva a Klimkovics rajztanár vezetése alatt készült szép rajzok s Calderoni tanszerárú részéről különféle fizikai szerek. A közgyűlések egyes szakosztályai is voltak, melyek tanügyi kérdésekkel foglalkoztak. Gyűlés után lakoma volt a redutban, számos felköszöntéssel. Testületileg meglátogatták az aquincumi ásátásokat is, hol Torma Károly és Hampel József részletesen megmagyarázták mindent.

A történelmi társulat a hó 7-én tartotta a szümidők előtti utolsó ülését. Tárgyát Thallóczy Lajos jelentése képezte az országos levéltárban elhelyezett Theöke-család levéltárjáról. Összesen 981 darabból áll ez. Országos érdekű eseményekre nézve nem rejt magában adatokat, de helybeli vonatkozásokban Szepes megye múltjára igen érdekes. Árpád-kori okmány hat van benne, a legrégibb 1251-ből ered. Ezután Szilágyi Sándor adta elő a titkári jelenteni válokat, megemlékezve a társulat két tagjának: Fodor Károlynak és Vasadi Gyulának elhunytáról is. Gorove István végrendeletileg száz forintot hagyott a társulatlak. Felolvasták Sáros megye hatóságának jelentését is, mely értesíti a társulatot, hogy a sáros megyei kirándulásra az előkészületek megtették és számos levéltár járja a kutatókat. E

kirándulásra eddig 36 társulati tag jelentkezett, de a határidő csak a hó 15-én telik le.

A képzőművészeti társulat javára Máramaros megye 3 évre 100—1000 frtot szavazott meg. Hontmegye 300 frtal alaptó tag lett. Szentandrássy Lajos a művészek nyugdíjalapja javára 200 frtot adományozott.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Ötvenéves lelkési jubileumát ülte meg a hó 3-án Szepesolasziban Kalchbrenner Károly szepesolaszi evang. lelkész, főesperes és a m. tud. akadémia tagja. Nagy érdemeket szerzett az egyház és iskola terén, valamint a botanikában s főleg annak speciális ágában a gombaszatban. Az ünnepélyen jelen voltak: Czékus István superintendens, Breuer Sándor esperes felügyelő, Csáky Zenó gróf és neje, Vandrák és Benzur eperjesi tanárok, az iglói gimnázium tanártestülete, több esperes, lelkész és a környék előkelősége. Reggel az ünnepelttel mindnyájan a templomba mentek. Rövid isteni tisztelet után következett a számos üdvözlés. Ezenkívül a szepesolaszi evang. egyház hívei aranyozott díszserleget, az esperesség a biblikán Doré-féle díszküldőt, ezüst íróeszközt, arany tollat és hamutartót, Scherfel barátja díszes kiállítású kárpáti herbariumot ajándékoztak az ünnepeltnek. Délben 180 terítéki ebéd volt, melyen a jókívánások ismétlődtek.

MI UJSÁG?

Állandó színház Szegeden. A szegedi állandó színház építésére Felner bécsi építész, kinek speciális foglalkozása a színházak építése (6 építette többi közt a budapesti népszínházat is) ajánlatot adott be a királyi biztoshoz, ki a városi hatóság elé terjesztette. Ez pedig elhatározta, hogy Felnerrel és társával, Helmerrel szerződésre lép. A költségek 200,000 frtra ragnak. Felner az előirányzott költségek hat százalékaért (12,000 frt) az építkezések vezetésére is hajlandó. A magyar építések közt rossz hatást tett, hogy a szegedi színházat külföldire bízták. Az írók és művészek körében érdeklődést is tartottak, s abban állapodtak meg, hogy a magyar építések kényvint intéznek Szeged városához, kérve a határozat megsemmisítését és pályázat kiírdetését. Szükséges volt a magyar művészeknek már csak az elv szempontjából is felszólalni, annyival inkább, mert jelenleg többek közt Pozsonyban, Zomborban, Pápán és Nyitrán készülnek állandó színház építeni, s félni lehet, hogy ezek nagyrésze ismét idegen művészekre bízatik. Pedig a magyar művészek már kimutatták, hogy színházépítéshez is értenek. A régebbi időben magyar ember építette a kolozsvári színházat, Skalniczkytól van az aradi, debreceni, székesfehérvári, Peszty Gyulától és Graf Lajostól az eperjesi, Hanszmanntól a szombathelyi, Halmaytól a békes-csabi színház s ujabban Ybl építi a budapesti nagy operaházat.

A miskolczi őszi hadgyakorlatokra Miskolc város máris előkészületeket tesz. A hadgyakorlatok, melyeken a király és Albrecht főherceg is jelen lesznek, szeptember 11—16 közt fognak lefolyni. A gyakorlatokban összesen 40,000 ember vesz részt. A pesti hadtesthez tartozó s négy osztályból áll lovas-ság Mező-Kövesden pontosul össze s innen Miskolcra megy. A kassai három osztályból álló hadtest az előbbivel együtt Miskolc közélébe érkezik s megkezdí az akciózt a Miskolcon összpontosult hadtest ellen. A királyi tartózkodási helyéül kijelölték a Koburg-kastélyt a Kelemen-puszán, Mező-Kövesd közelében, továbbá az Erdődyék kastélya Ónodon, hol már a felség s 24 tagból álló kíséretének elhelyezésére megtették az intézkedéseket. Miskolcon a király két napig lesz. Szállását még nem tüzték ki véglegesen.

Az írók és művészek felvidéki kirándulására oly sokan jelentkeztek, hogy a rendező bizottság felét sem fogadhatta el. E hó 8-án indultak. A bécsi lapok és a krakkói „Csasz” is képviselték magát, az osztrák Alpes egylet pedig elnöke által. Összesen 14 bécsi, berlini és pérgai hírlapíró jelentette be részvételét. — A löcsei hitelbank, mint a tátrafüredi fürdő tulajdonosa, az egész társaságot meghívta a Tátra-Füreden tartandó díszbálra. Hasonló magyaros vendégszereteten részesülnek a kirán-

dulók a csorbai tónál, a hol mindnyájan Szentiványi ur vendégei lesznek. A Kárpát-egylet a barlang kilvilágítására nagy összeget és fúrádságot fordított s a kilvilágított barlang oly ritka szép látványt fog nyújtani, minőben más alkalommal alig lehetne gyönyörködni.

Az Egyesült-Államok elnöke ellen intézett merénylőről, nevezetesen annak valódi indokairól nem sok hír érkezett még az Océánon túlról. De naponként jönnek megnyugtató hírek Garfield állapotáról, kinek sebei noha veszélyesek, de a gyógyuláshoz napról napra több a remény. Blaine államtitkár hivatalosan megfogadja azt az elterjedt véleményt, mintha a merénylő Guiteau összeesküvés részese lenne.

Az Ujfaly-pár, kiről említettük, hogy eltökélt szándéka Tibetbe is behatolni, mint indiai lapok Lahoreból jelentik, mult hó 6-kán indult el Simlából Kasgár és Tibet felé. Egoston angol biztoshoz sikerült az ind kormánytól ajánlólevelet kieszközölni az utazók számára a kasmiri maharadsához, a ki Tibetben befolyásos egyén, hogy ez védelmébe fogadja őket. Több indiai lap nagy vakmerőségnek tartja az Ujfaly-pár utazását s aggódnak, hogy vállalatukat életökkel kell megfizetniök. Egy lahorei perzsa lap azt ajánlja Ujfalyvénak, hogy öltönn fel férfiruhát, hogy így ne legyen annyira kitéve a férfiak szemének.

Honvéd szerzetes. Mózes Lajos türkösi kath. szerzetes papról, a ki e napokban hunyt el 60 éves korában, írják nekünk a Székelyföldről, hogy ő az 1848/9-ki szabadságharcot mint önkényes harcolta végig, még pedig mindig szerzetesi ruhában. Bem is meghagyta ezt nála az egyenruha helyett, mert vitéz székelly katona volt. Vöröstoronynál a muszák ellen a szerzetes ruha mentette meg életét.

Bolgár pénzek. Ruscuki leveleznök írja, hogy mult hó 14-én ott bolgár pénzek jöttek forgalomba; először tíz centimos részpénzt osztottak ki. Egyik felén a fölirat ez: „Szaledenieto prani szilata” („az egyesülés termi meg az erőt”) a másik felén, „10. szotinkó” (Tíz százalék.)

Majláth Béla, a muzeumi könyvtár őre, a magyar krónikák kutatása céljából kórháza indult. Utazása alatt érinteni fogja Bécs, München, Augsburg, Nürnberg, Regensburg, Lipse, Berlin, Dreza, Prága és Brünn városokat. Dr. Erdőfi Béla pedig, mint a nemzetközi földrajzi kongresszus kiállításának magyar biztosa, Velencébe utazott, a magyar kiállítás terep berendezésére.

A lourdesi magyar zászló. Előkelő urak és hölgyek gyűjtést indítottak oly célból, hogy Franciaország sokat emlegetett busójáró helyén, Lourdesban díszes magyar zászlót állítsanak föl. A zászló desz, s ki van állítva a fővárosban az egyetemi templomban, s küldöttek viszik el a csodatevő helyre. Költségei ötödél ezer forintra mennek s ez összeg egybegyűjtésén főkép Györi Teréz és Szapary Béláné grófnék buzgólkodtak. Díszes mű, nehéz fehér selyemből, arany rojtjal és gazdag himzésselel. Egyik oldalán Mária-kép van, körülette szent István, László, Imre és Erzsébet alakjai; a másik oldalon Magyarország címere, e magyar fölirattal: „A lourdesi szent zászlók Magyarország hívei MDCCCLXXXI.” Mindkét oldal az üresen maradt tért művészeti aranyhímzésű arabeszkök töltik ki. A magyar zarándok-csapatot Nogáll János nagyváradi kanonk és ezimetes püspök vezeti. Julius 28-án indulnak Bécsbe, innen Olaszország felé, s az utazás nyegedik napján Genuában pihennek meg; ötödik napon Marseillebe érnek, a hatodikon Toulousba, hol csatlakoznak a más uton érkező zarándokokhoz és együtt utaznak Lourdesba. Az ut költsége 300 frtra van téve.

Táncsics segélyezésére a főváros iparos osztályaiban mozgalom indult meg. Az 1848-ik év márcz. 15-ikének e szemelyes emléke aggságtól megförtve, csapásoktól (ép most leányát is elvesztette), sújtva, vaksággal küzdve, a legmostohább sorsra jutott. A besületes aggyastán segélyezésére a hó 17-én az iparos kör helyiségében (Ferenzieki házárja), az „Aczel hang” férfi dalegylet mükedvelői előadást tart, táncmulattal egybekötve. Belépti jegy egy szemelyre 1 frt, családjegy 1 frt 50 kr. Felülítettek is szívesen fogadtaknak.

A fumei dalárok Budapestén. A budai dalárda pünkösdi látogatását a fumei dalárda aggyastán hóban visszaadja. A főváros közgyűlése ugyanugyal elfogadta azt az indítványt, hogy a fumeiek fogadásáról a hatóság gondoskodik és tizenkét tagu biztoshágot alakított.

A versenyszásra, mely vasárnap lesz Vácztól Budapestig, hatan jelentkeztek az atletikai klubnál. A Budapesti kiránduló közönséget reggel 9 órakor külön gózhajó szállítja Vácra s onnan vissza.

Rómán nemzeti kiállítás akart rendezni Szében az erdélyi román irodalmi és művelődési egylet, mivel azonban az egyesület alapszabályainál fogva nincs feljogosítva ilyen kiállítások rendezésére, a belügyminiszter nem engedte meg a kiállítását.

Az állatkert medvéje nagyon kimutatta e napokban eredeti vad természetét. Major István ór már minden tartózkodás nélkül járt-ék régen a ketrecbe, a medve sohasem bántotta. E napokban, mikor ismét tisztogatott, véletlenül rálepet az állat lábára. Erre a medve felbőszült, neki esett Major-nak, leteperete, össze-vissza karmolta, marta. A többiek, meghallván a szerencsétlen jaugtatását, oda-szaladtak s vasdorongokkal visszaverték a dühös fenevadat és kihúzták Majort, kinek kezén, lábán, mellén nagy sebek tátongtak. A szegény embert, ki tizenöt évig volt az állatkert szolgálatában, eszméletlen állapotban vitték a Rökus-kórházba, hol július 8-án meghalt. Mint a kórházban beszélték, czombjánál fogva ragadta föl a medve s úgy megfogatta a levegőben.

A kőrös-tarcsai árvízkiárasultak segélyezésére, kiknek érdekében a belügyminiszter az ország lakosságaihoz is intézett fölívást, a király ó felsége háromezer forintot adott magánpénztárából.

A királyné és a magyar nyelv. Erzsébet királyné Ischiben egészen visszavonult életet folytat. A fürdővendégek ritkán látják; de ha néha alkonyat táján megjelenik a stélló helyeken, nyájasan fogadja az üdvözléseket s olykor szóba is áll egy-egy fürdővendéggel. Julius 4-én a királyné a jóváírják alatt s étáll s ekkor egy fiatal gyermekértérszót pillantott meg, a ki két apró gyermeket vezetett. A királyné magához intete a leányt s német nyelven kérdezte. A leányka elfogultan mondá, hogy Breisler Amáliának hívják s kassai születésű. Ezt hallva a királyné, rögtön magyarul kezdett beszélni. De Breisler Amália csak törte a nyelvet s mentegetődzött, hogy árva leány és egy pozsonyi zárdában tanult, a hol kevés alkalma volt a magyar nyelvet elsajátítani. A királyné e szavakkal vált meg a leánytól: „Szép és dícsérendő, ha több nyelvet beszélnék; de első kötelességünk a hazai nyelvet tökéletesen elsajátítani. Igyekezzék minél előbb jól beszélni magyarul.”

Takács János temetésére a miniszterium és a távírdaragatosóságok részéről Kézdi-Vásárhelyre utazott képviselő száma az 50-ét meghaladja. A koszonk közül fölemeljük Ordódy miniszterét, mely mirtus-ágakból és cserfalevelekből készülvér, fehér selyemszalagján e felirattal viseli: „Ordódy Pál miniszter — feledhetlen tanácsosának és barátjának.” A természettudományi társulaté babérlevelekből készült s fehér selyem szalagján ezen felirat áll: „Takács János nagyérdemű volt alelnökének. A kir. magyar természettudományi társulat” stb.

Kant híres „Kritik der reinen Vernunft” című munkájából oly példányt ártultak el New-Yorkban, mely a nagy bölcsész saját példányja volt s igen sok sajátkezlel irt jegyzetekkel volt telve.

A mértékletességi áramlat hívei Illinoisban elismerésül azon szolgálatokról, melyeket Hayes asszony férje elnöksége alatt a mértékletességi eszmék terjedésére tett, hat kötetből álló albumot adtak át, telve aláírásokkal, rajzokkal, versekkel és emlékmondatokkal minden rangu egyénektől.

A nyilvános kertek fontosságát mennyire érték az angolok, mutatja az a körülmény, hogy London egyik külvárosában Paddingtonban, mivel nagyon népes városrés, ha szükséges, épületek lerombolásával is, új parkot akarnak készíttetni. Az egész költségvetés 3 millió s e célra máris 200,000 forint adomány folyt be.

Két bolényt vittek nemrég Észak-Amerikából Bombayba, azonban mindkettő néhány hét alatt elpusztult, mivel a tropikus éghajlatot nem volt képes elviselni.

Egy orosz utazó Magyarországról. A St.-Peterburgskija Vjedomosti egy budapesti levelet közöl bizonyos orosz utazó tollából, a ki a magyar vendégszeretetet magasztalva, a magyarokat vig és jószívű embereknek találta, mindamellett, hogy ép Budapesten utelve miatt egy kis kellemetlenség volt, mely azonban gyorsan rendezhető. Panaszkodik a németek ellen, a kik benne orosz kémet néztek és már az utolsó magyar állomáson gőgösen kibájták: «Hier ist nichts mehr ungarisch, — hier ist alles deutsch». Az illető annyira megharagudott a németekre, hogy levelét ily szavakkal fejezi be: «Ha még egyszer Magyarországra fogok utazni, akkor a német határon léggömbök megégetnek át.»

Az azzéltoll feltalálója, Mason meghalt, Birminghamban. Egy szegény munkás fia volt, a jó ideig maga is mint költő munkás dolgozott. Az azzéltoll feltalálása dicsőségére tette. Nagy vagyonából egész életében sokat fordított jótékony célokra.

Föltalált szobor. Athénból írják, hogy az epidauriai színház kiadott romjai között Hygieia pompás, fájdalom főnélküli szobra találtatott, mely kitűnik a szép ránczat és lábain a szandálok által. A szobor valószínűleg Polykleitos műve a K. e. 5 dik századból.

A párisi török nagykövetéről, Mustafa-Ben-Ismailról írják, hogy e napokban megnezte a Montmartren épülőben levő kath. templomot a Rey abbéknak, ki ott fogadta és körülvezette, távozásakor öltözés frankot adott az építés költségeire. Az abbé láthatólag meg volt lepve a meg is vállalta, hogy csodálkozik, mikép adakozhatik egy muzulmán a keresztény-templomra. Erre a pasa nagy nyugalommal felel: «Valamennyi vallás, bár különböző utakon, ugyan egy célra törekszik, a legfőbb lény megismerésére és tiszteltetésére s az emberiség javulására. A tulvilágon majd együtt leszünk.»

Halálra ítélte a budapesti törvényszék e hó 6-án Pánczél Gábor rablógykost, ki ápril havában gr. Károlyi Viktorné angol kocsisát Haywardot az istállóban meggyilkolta. Bális nevű társa segítségével, aztán a holttestet szétdarabolva, a csatornába dobták. Bális öngyilkosság által menekült a büntetés elől. Pánczél (27 éves, fehérmegyei csurgói születésű) a halálos ítélet ellen fölébeztett.

HALÁLOZÁSOK.

Fodor Károly, a magyar történetbuvárok neoztorának elhunyt csak most tudatják. Még a múlt hó 11-én halt meg dobokamagvető bírtokán 86 éves korában, s kedvenc alfajfia alá temették el. Ötven év előtt, mikor a monografiai irodalom még egészen pangott, Fodor kiadta Dobokamagvető ismertetését, egy nagy terjedelmű munkát, mely mintaszerű monografia abból az időből, rendkívüli szorgalommal összeállta. Fodor sok fáradságot és költséget fordított rá, de a mű figyelem nélkül maradt, s a szerző visszavonult a történetírásból. Azonban folyvást gyűjtögetett s bizonyára érdekes hagyaték maradt utána. Könyvtárát és kéziratait az erdélyi múzeumnak hagyta.

Elhunytak a közelmúlt napok alatt: GÖRÖG IMRE, veterán pedagógus, kinek nevelőintézete volt a fővárosban, s ki Kossuth házában is nevelő volt, első lévén fia oktatói közt, és mint a kormányzó titkárság halálra ítélték, de az intélet 15 év fogságra változtatták, melyből 10 évet ki is szenvedett. — MÓZES LAJOS, kath. szerzetes Türkösen, 60 éves korában, ki a szabadságharcot végig küzdötte. — VARSÁGH JÁNOS, gyógyszerész, néhány év előtt a Borsos és Varságh, ismert fővárosi fényképező cég tagja, hosszas betegeskedés után, 38 éves korában, Békés-Csabán. — SZONYI LAJOS, a szegedi kath. tanítóképző intézet tanára, ki irodalmi téren is foglalkozott, 30 éves korában. — NAGY SÁNDOR, a herceg Bathányi-féle szombathelyi-székelyföldi uradalom számtartója, utóbb a hg Montenegro-féle uradalom intézője, Szent-Eleken. — Sz. SOMOGYI MIHÁLY, kassai tanító, 30 éves korában. — Ifj. BAGHY JÓZSEF, 41 éves korában, Szentesen. — RÁTH LAJOS, törvényeszi joggyakornok, Ráth Károly budapesti főpolgármester unokatestje, egy sötét pillanatban fegyverrel vetett véget 27 éves életének.

CSORBA GERZSÉB, szül. Tánács Ester, az agg Tánács Mihály leánya, onfeloldozó apóljája és öröme, 25 éves korában. — Ribiczey NEMES ÖDÖNÉ, szül. Kiss Vilma, 30 éves korában, M.-Vásárhelyen, három kiskoru gyermeket hagyva maga után. — ÖZV. GUTHY ELEKNS, szül. Már Róza, földbirtokos Pestmegyében, 54 éves korában, Pusztá-Dánszon. — MOLNAR SAMUELNS, szül. Antal Borbála, Antal János néhai ref. szuperintendens leánya, 81 éves korában, Szászvároson. — Dr. SAAROS LÁSZLÓNS, szül. Pirkler Róza, a debreczeni társasélet egyik tisztelt fiatal hölgye, 34 éves korában. — ÖZV. MIHALYI JÓZSEFNÉ, szül. Orascsk Teréz, 67 éves korában, Budapestben. — Gr. DU PARCNS, szül. Dadyáni Konstanca, ki az irodalmat is művelte s «Jadviga» című szomorjátékát a pozsonyi városi színházban játszották, 39 éves korában, Pozsonyban. — DNYATZKY

LÁSZLÓNSZÉL LUBY Mária, Ér-Endrédén. — NÁMÉNYI GYULÁNSZÉL CHÁSZÁR Mária 21 éves korában Kassán. — GAL. VILMA állami elemi tanítósné az erdélyi Aljában.

Előfizetési föltételeink

„Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” július-dezemberi folyamára.

Negyedévre: A Vasárnapi Ujság... 2.- A Vasárnapi Ujság a „Világkrónika”-val együtt... 2.50 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok... 2.- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónika”-val együtt... 2.50

Félévre: A Vasárnapi Ujság... 4.- A Vasárnapi Ujság a „Világkrónika”-val együtt... 5.- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok... 6.- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónika”-val együtt... 7.-

A „Vasárnapi Ujság” július elején belépő új előfizetőinek «Nyoma vesszét!» című képekkel illusztrált regényközleményünk eddig megjelent részeit július hó végén külön nyomtatban díj nélkül megküldjük, ha az iránt kívánatokat kiadóhivatalunkhoz intézett sorakirban kifejezik.

A Politikai Ujdonságok terjedelmét új évtől kezdve két hetenként megjelenő illusztrált gazdasági melléklettel bővítettük.

A „Világkrónika” képes heti közlöny új évtől kezdve szintén bővített alakban és terjedelemben jelen meg, azon ezébből, hogy állandóan nagyobb elbeszélések és regények is nyújthatson olvasóinak, képekkel illusztrálva. A Világkrónika ezenfelül, mint hetilapjaink közleményeinek kiegészítője, megtartja eddigi rovatait: a hazai és külföldi általánosabb érdeklő eseményeket, az azokban kiválóan szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magyarázatokkal kiegészítve mutatja be; közlő tájékoztató cikkeket, utirajzokat, nép- és tájismertetőket, szemléltető jelentéseket a hazai és külföldi közérdeklő mozzanatokról, találmányokról, fölfedezésekről, ugy szintén mulattató próbák közleményeket, közhasznú tudnivalókat stb.

A kik a «Politikai Ujdonságok»-ra már előfizettek, a «Világkrónika» negyedévre 50 kr., félévre 1 frt pótdíjért rendelhetik meg. T. előfizetőinket fölkerjük, hogy szíveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél csomagolójukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadóhivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadóhivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

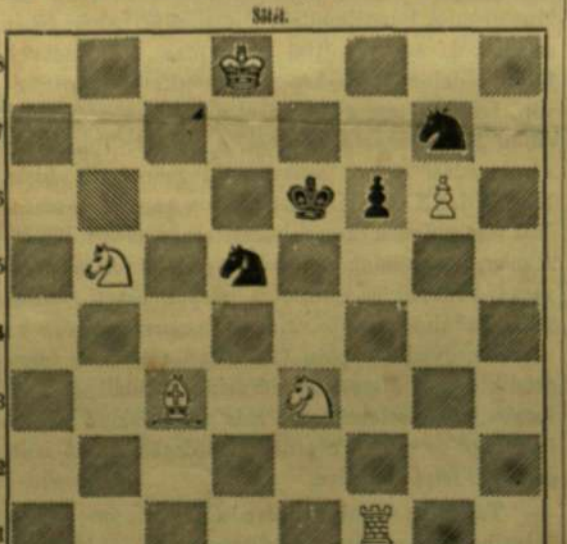
A Franklin-társulat hírlap-kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) megrendelhető:

„Képes Néplap és Politikai Híradó” a legolcsóbb újság a magyar nép számára.

A Képes Néplap félévre... 1 frt. A Képes Néplap a Világkrónikával együtt... 2 frt.

SAKKJÁTEK.

1127-dik számú feladvány Pottazi B. M.-től.



Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1122. sz. feladvány megfejtése. Plachutta W. A.-tól.

1. V8-47... Fg3-46 (a) 2. V47-e6... Hg5-e6 3. H42-c3... Kd4-a5 4. e2-e4 matt.

1. ... Hc6-b4: (b) 2. e2-c3... K l. sz. 4. H v. V mattot ad.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp József, Sárospatakon Gérecz Károly, Debreczenben Zagya Imre, Kolozsvárt Csipkés Árpád, Nagy-Dobronyban Németh Péter, Budapestben K. J. és F. H. Karacsony Bányai Lajos. A pesti sakk-kör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

V. I. - r. K. - a s vidéke. Nem felel meg lapunk igényeinek. A száraz földrajzi adatok — senkit nem érdekeltek, — az előadás költői lenni akart, de a gyaró stílyével: nem ilyen tájrajzot akartunk s értettünk mi. De azt megmagyarázni nagyon bajos.

Kelotéri. Az arckép s életrajz rendelkezésre áll. Az illető még magabizra is haladhat megkezdett pályán: de a közlés most még nem volna eléggé indokolta.

Sz. B. Ha tért szoríthatok számára: szivesen. A sakkosó gép. Kempenelről s gépférről (valamint egyéb tudományos foglalkozásairól is) volt ugyan már szó irodalmunkban; de a közlény így is érdekes.

Tatrag. B. K. A levélben említett «bravour-ok»-ból néhányank leírását szívesen vesszük.

Szép asszony... (és társai). Mutatkozik bennök formaérzék; nem épen közönséges hang; itt-ott eszme. De jól kivive egyik síncs. Az asztaloslegény még legszorosabb; de az meg egy német románé utánzata (lehet öntudatlanul). Egyiket sem közölhetjük.

Ki mondja meg... (és társai). A Bajza és Kunoss dalaiba s harminczas évek németes izlésére emlékeztetnek. Egy pár (Zug a szelvény, Csillag voltál) csinosabb; de kevés bennök a tartalom.

Adél leányomhoz. (Hugo Victor). Az ősz költő e szép verse nagyon megmagadta fordítónk figyelmét s méltán. Már két magyar fordítás jelent meg, egyik Sz. K.-tól s «M. Bazár»-ban, másik egyik napilap ismeretesebe szöve. Az őné ha nem is legjobb, de nem is legyőzősebb a három közt s egészenen véve sikerült mondhatni.

Nem közölhetők. Borlad (Ne busuljatok). — Égi dalban egyesítettünk. Iszen veled.

Kritikán alul. Életrajz s a vele küldött sületlen betűírásbusz.

HETI NAPTÁR. Jul. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
10 V B 5 Amál. 7. B 4 7. B 4 7. B 4 7.	28 B 4 Cz. és J. 13		
11 H Pius p.	29 Pét. és Pál a. 14		
12 H Henrik, G. Ján. Henrik	30 Pét. apotól. 15.		
13 S Margit	1 Jul. K. és D. 16		
14 C Bonaventura	2 B - Assz. m. 17 B. t. elf.		
15 P Apost. omlása Apostol omlása	3 Jácint vt. 18 Apoczia		
16 S Kármel B. assz. Ruth	4 Kret. Andr. 19 S. P. D.		

Hold változásai. ☾ Utolsó negyed 18-án 6 óra 49 percenk. regg.

Tartalom.

Szöveg: A román királyi pár. — Egyesülés. 1848. (Költemény). Arany Janostól. — Otthon. (Költemény). Gáspár Imre-től. — A császár fogadott leánya. Elbeszélés a római időkbel. Irta Forrai József. — A halászatnya. Feaszty Árpád-tól. — A sakkosó gép. Wagner Janostól. — Nyoma vesszét! Angol regény. — Irlandi zavarok. — Egyveleg. — Takács János. — «Elfogadás». — Középsikolai tanítás Észak-Amerikában. — A jelenleg látható üstökös. Hoitzy Páltól. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyetek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondánivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: I. Károly román király és Erzsébet román királyné. — Elfogadás. Vauthier festménye. — Ó-gyallai halászatnya: A halászkönyv. Halászelevés Halászbárkák a «gáttal. A hazás. Feaszty Árpád rajzi. — Irlandi zavarok. Castleton erő ostroma. — Takács János. — Üstökösök: 1. Az 1807-iki üstökös. 2. Az 1744-iki üstökös. 3. A kettő vált Biela-féle üstökös 1846-ban. 4. Az 1861-iki üstökös fejében észlelt működés. 5. Az 1843-iki üstökös utja a Nap körül febr. 28-án.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. sz.)

T. Kwizda Ferencz János, es. k. udv. szállítónak Kornenburgban.

Forró köszönettel adom Önnek tudtára, miszerint jolesnek ismert köszövényfolyadékát használva, a köszvény kezeim- és derekamból teljesen kizözetett, valamint fájdalom a lábajlásban is, jelentékenyen enyhült, és remélem, hogy folytonos használat mellett ettől teljesen meg is fogok szabadulni.

Még egyszer köszönetet mondva segélyeért. Bcs, 1881. január 5-én.

Maradtam teljes tisztelttel Spitzer Adolf, VII., Mondsheingasse 16.

Beszerezni forrásokra nére stalsak a mai számbanban foglalt «Gichtlöser» című hirdetésre.

Mai számunkhoz van Kirner József, csász. kir. puskműves árjegyzéke mellékelve, — melynek gazdag tartalmára t. olvasóink figyelmét különösen föl-hívjuk.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

28. SZÁM. 1881. XXVIII. ÉVFOLYAM.

HIRDETESEK.

A Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (IV. egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár. Minden füzet címképpel van ellátva. Ita egy-egy füzetnek 40 krajczár.

Ita egy-egy fü

